

Koninginnedag 2004

Project: 4060

In opdracht van Bestuursdienst Amsterdam

Lara ten Broeke
Cathelijne Hermans
Esther Jakobs
Ellen Lindeman

Weesperstraat 79
1018 VN Amsterdam
Telefoon 020 527 9481
c.hermans@os.amsterdam.nl

Postbus 658
1000 AR Amsterdam
Fax 020 527 9595
www.os.amsterdam.nl

Amsterdam, juli 2004

Inhoud

Kerncijfers Koninginnenacht en Koninginnedag 2004	3
Samenvatting	5
Inleiding	10
1 Werkwijze	11
2 Koninginnenacht	12
2.1 Bezoekers	12
2.2 Activiteiten	13
2.3 Oordeel over Koninginnenacht	15
3 Koninginnedag	17
3.1 Bezoekers	17
3.2 Activiteiten	20
3.3 Oordeel over Koninginnedag	27
4 Bezoekersstromen op Koninginnedag	38
4.1 In- en uitstroom van bezoekers via het Centraal Station	38
4.2 Stromen door de stad	40
5 Discussie	50

Kerncijfers Koninginnenacht en Koninginnedag 2004

Op basis van het onderzoek naar Koninginnenacht en Koninginnedag zijn een aantal kerncijfers geformuleerd.

Tabel 1 Kerncijfers Koninginnenacht en Koninginnedag

	Koninginnenacht	Koninginnedag
aantal bezoekers	166.000	610.000
<i>waarvan Amsterdammers</i>	<i>100.000</i>	<i>375.000</i>
<i>waarvan bezoekers</i>	<i>66.000</i>	<i>235.000</i>
gemiddelde uitgaven per persoon	€ 51	€ 56
totale uitgaven	€ 8.5 miljoen	€ 34 miljoen

Aantal bezoekers

Koninginnenacht werd door 16% van de Amsterdammers van 16 jaar en ouder gevierd. Dat komt neer op zo'n 100.000 mensen. Naar schatting waren er 66.000 bezoekers van buiten de stad die Koninginnenacht in Amsterdam vierden. In totaal waren er dus ongeveer 166.000 mensen.

Naar schatting hebben ruim 610.000 mensen Koninginnedag in Amsterdam gevierd. Ruim 60% daarvan, zo'n 375.000 mensen, kwam uit Amsterdam.

In totaal hebben zes van de tien Amsterdammers van 16 jaar en ouder Koninginnedag gevierd. Dit is 10% meer dan in 2003.

Vervoer

Van de mensen die van buiten de stad kwamen om Koninginnenacht te vieren, kwam 69% met het openbaar vervoer en 27% met de auto. Voor Koninginnedag is de verdeling vrijwel gelijk: van de mensen die van buiten de stad kwamen, kwam 68% met de trein en 29% met de auto.

Duur verblijf

Tijdens Koninginnenacht was men gemiddeld met vier personen op stap en bracht men 6 uur in de stad door. Koninginnedag bezoekers verwachtten 9 uur door te brengen in de stad. Ook zij waren gemiddeld met 4 personen op stap.

Aantal bezoekers per locatie

Gedurende Koninginnenacht werden vooral cafés bezocht (60%), er werd over straat gelopen (41%) en uitgegaan (34%). De meest bezochte locaties waren het centrum (55%) en de Jordaan (12%).

Koninginnedag 2004

Omdat we weten hoeveel mensen er op Koninginnedag ongeveer in de stad waren, kan een schatting gemaakt worden van het aantal bezoekers per locatie. De volgende tabel toont de geschatte bezoekersaantallen voor de meest bezochte locaties:

Tabel 2 Geschatte aantal bezoekers per locatie

centrum	473550
Jordaan	274500
Museumplein	189100
Vondelpark	176900
vrijmarkt	109800

Uitgaven

Gemiddeld verwachtte men gedurende Koninginnenacht 51 euro uit te geven. Dit betekent dat er in Koninginnenacht in totaal ongeveer 8,5 miljoen euro werd uitgegeven.¹

De gemiddelde uitgaven op Koninginnedag bedragen 56 euro. Als dit vermenigvuldigd wordt met het aantal bezoekers, komen we op een bedrag van ruim 34 miljoen euro dat gedurende Koninginnedag werd besteed in de stad.²

Hiermee komen de totale geschatte uitgaven van Koninginnenacht en Koninginnedag samen op 42,5 miljoen euro. Ongeveer 60% daarvan, ruim 20 miljoen euro, werd door bezoekers uit Amsterdam zelf besteed en 40%, ruim 13 miljoen euro, door mensen van buiten de stad.

¹ Dit is geen exact getal, maar een schatting op basis van de gemiddelde uitgaven en het aantal bezoekers.

² Dit is een geschat bedrag op basis van de bezoekersaantallen en de gemiddelde uitgaven.

Samenvatting

Koninginnenacht

Zestien procent van de Amsterdammers van 16 jaar en ouder vierde Koninginnenacht. Dat komt neer op zo'n 100.000 mensen.

Van alle Koninginnenachtvierders kwamen er ruim zes van de tien uit Amsterdam. 38% kwam van buiten de stad. In totaal waren er dus ruim 166.000 mensen die Koninginnenacht vierden in Amsterdam. Van de mensen die van buiten de stad kwamen, kwam 69% met het openbaar vervoer en 27% met de auto.

Gemiddeld was men met vier personen op stap en bracht men 6 uur in de stad door. Jongeren (tot 26 jaar) en mensen van buiten de stad brengen meer tijd in de stad door dan oudere bezoekers (vanaf 26 jaar) en Amsterdammers.

Gemiddeld verwachtte men gedurende Koninginnenacht 51 euro uit te geven. Dit betekent dat er tijdens Koninginnenacht in totaal ongeveer 8,5 miljoen euro werd uitgegeven.³ Zeven van de tien ondervraagden die Koninginnenacht vierden, waren van plan de volgende dag ook Koninginnedag te vieren.

Drie van de tien Koninginnenachtbezoekers hadden een planning voor de activiteiten die ze gedurende Koninginnenacht wilden gaan ondernemen. De activiteiten die men noemde waren cafébezoek, uitgaan, over straat lopen en het bijwonen van optredens van bandjes. De plek die het meest bezocht werd was het centrum. Ook de Jordaan werd door een aanzienlijk deel van de ondervraagden bezocht.

Driekwart van de bezoekers van zowel Koninginnedag als Koninginnenacht vond het goed dat er in Amsterdam weer iets aan de viering van Koninginnenacht werd gedaan. Tweederde van de ondervraagde Amsterdammers was tevreden over de manier waarop Koninginnenacht nu georganiseerd was, een kwart was ontevreden. Punten ter verbetering die werden genoemd waren het houden van vrijmarkt, minder regels en meer (live)muziek.

Zeven van de tien ondervraagden vinden Koninginnenacht zowel een feest voor Amsterdammers als voor mensen van buiten Amsterdam. Vrijwel iedereen die vindt dat Koninginnenacht alleen voor Amsterdammers zou moeten zijn, komt zelf uit Amsterdam. Een kwart vindt dat Koninginnenacht vooral voor Amsterdammers moet zijn. Dit is meer dan het percentage ondervraagden op Koninginnedag dat vindt dat Koninginnedag vooral voor Amsterdammers is.

---

³ Dit is geen exact getal, maar een schatting op basis van de gemiddelde verwachte uitgaven. De werkelijke uitgaven van tijdens Koninginnenacht en Koninginnedag ondervraagden zijn niet bekend.

Koninginnedag 2004

De algemene sfeer tijdens Koninginnenacht werd gemiddeld met een 7,4 gewaardeerd. 13% van de ondervraagden gaf een onvoldoende. Een kwart van de ondervraagden vond Koninginnedag leuker dan verwacht, eveneens een kwart vond het minder leuk. Dat het leuker was dan verwacht had vooral met de sfeer te maken.

De drukte was minder een probleem dan bij Koninginnedag: slechts 6% van de Koninginnenacht bezoekers was op een plek geweest waar het te druk was.

Koninginnedag

Naar schatting hebben ongeveer 610.000 mensen Koninginnedag in Amsterdam gevierd. Ruim 60% daarvan, zo'n 370.000 mensen, kwam uit Amsterdam. In totaal hebben zes van de tien Amsterdammers van 16 jaar en ouder Koninginnedag gevierd. Dit is tien procent meer dan in 2003. Jongeren vieren vaker Koninginnedag dan ouderen. Ook kwamen er veel mensen van buiten de stad naar Amsterdam om Koninginnedag te vieren: ongeveer de helft van de *ondervraagden*⁴ kwam van buiten de stad.

Van de mensen die van buiten de stad kwamen, kwam 68% met de trein en 29% met de auto. Gemiddeld waren de mensen die Koninginnedag vierden met z'n vieren op stap. Mensen verwachtten 9 uur door te brengen in de stad. De gemiddelde uitgaven op Koninginnedag bedragen 56 euro. Als dit vermenigvuldigd wordt met het aantal bezoekers, komen we op een bedrag van bijna 34 miljoen euro dat gedurende Koninginnedag werd besteed in de stad.⁵ In werkelijkheid bleken mensen⁶ minder uit te geven dan ze zelf vooraf hadden verwacht: leden van het online panel van O+S verwachtten vooraf op Koninginnedag 42 euro uit te zullen geven, en gaven in werkelijkheid 36 euro uit. Mensen die in het centrum ondervraagd werden verwachtten het meest uit te geven (63 euro).

Ruim de helft van de bezoekers had van tevoren een planning gemaakt voor wat ze op Koninginnedag zouden gaan doen. Amsterdammers hadden beduidend vaker een planning dan mensen van buiten de stad, en bezoekers van de festiviteiten hadden vaker een planning dan bezoekers van het centrum van de stad. Bij vier van de tien mensen die een planning hadden, bleek hier uiteindelijk niks van terecht te komen doordat het druk was, gezellig was of doordat de geplande locatie lastig te bereiken was.

Het centrum en de Jordaan waren de meest drukbezochte locaties. Ook het Vondelpark, de vrijmarkt en Radio 538 op het Museumplein werden vaak bezocht. Bezoekers van buiten de stad bezochten vaker het centrum en Radio 538 op het Museumplein. Van de mensen die op Koninginnedag zelf ondervraagd werden bezocht ruim driekwart het centrum, 45% van hen bezocht de Jordaan en 31% het Museumplein en het Vondelpark. De festiviteiten buiten het centrum werden vooral door buurtbewoners bezocht.

---

⁴ Dit is wat minder dan het aandeel Amsterdammers op basis van de schatting van de bezoekersaantallen. In de groep ondervraagden zijn Amsterdammers dus enigszins ondervertegenwoordigd. Zie pagina 16 voor een verdere verklaring van dit verschil.

⁵ Dit is een geschat bedrag op basis van de bezoekersaantallen en de gemiddelde uitgaven.

⁶ De vraag naar de werkelijke uitgaven is alleen aan leden van het O+S online panel voorgelegd na afloop van Koninginnedag.

Koninginnedag 2004

De mening van de bezoekers over Koninginnedag is positief: 85% vond het gezellig. De sfeer op Koninginnedag werd gewaardeerd met een 8. Mensen die een festival bezochten gaven het hoogste cijfer voor de sfeer op de plek waar ze die dag geweest waren, gemiddeld een 8,3. Ruim een derde van de ondervraagden vond Koninginnedag leuker dan ze van tevoren hadden verwacht. Dit had met name te maken met het mooie weer en de sfeer.

Acht van de tien ondervraagden zijn van mening dat Koninginnedag een feest voor iedereen moet zijn en niet alleen voor Amsterdammers. Een kwart van de bezoekers van Koninginnedag vond het aandeel commerciële verkoop te hoog. Ruim een derde vond de verhouding tussen commerciële en niet-commerciële verkoop goed.

Ruim de helft van de ondervraagden zou niets willen veranderen aan de manier waarop Koninginnedag in Amsterdam gevierd wordt. Het enige verbeterpunt dat door een substantiële groep mensen genoemd werd, was dat het rustiger zou moeten zijn (23%). Door 20% van de mensen die Koninginnedag niet vierden werd drukte als belangrijkste reden hiervoor genoemd. Ook voor de mensen die wel Koninginnedag vierden was drukte een probleem: één vijfde van de bezoekers was op één of meer plekken geweest waar het zo druk was, dat het niet leuk meer was. De Dam werd door veel mensen als druk ervaren (22% van de mensen die het te druk vonden), maar ook bruggen en het Museumplein werden door een aanzienlijk aantal mensen genoemd (respectievelijk 17% en 15% van de mensen die het te druk vonden).

De helft van de Amsterdammers is tevreden over de hoeveelheid informatie die door de gemeente is verstrekt over Koninginnedag. Eén op de zes vond dat er te weinig informatie gegeven werd en één op de zes vond dit juist te weinig. Opvallend is dat maar een kwart van de ondervraagde Amsterdammers de Koninginnedageditie van Amsterdam.nl heeft ontvangen. Met name in de stadsdelen Bos en Lommer, Westerpark en Geuzenveld/Slotermeer was het aantal mensen dat dit blad ontving klein. Van de mensen die het blad ontvingen, zegt een derde hier ook iets aan te hebben gehad. Veertig procent heeft het blad bekeken, maar had er niets aan en 23% bekeek het blad niet.

Bezoekersstromen tijdens Koninginnedag

Zeven van de tien bezoekers van buiten de stad kwamen met de trein. Driekwart van hen kwam via het Centraal Station (trein of metro) de stad binnen. Tot drie uur was het drukst op het Centraal Station, daarna werd het wat rustiger. Tot een uur of 17.00 gingen er vooral mensen uit het station richting de stad, na vijven verlieten veel mensen de stad via het station.

De in- en uitstroom van mensen was het grootst van en naar het centrum. Ook was het percentage mensen dat aangaf daar de rest van de dag te zullen blijven in het centrum het grootst (42%).

Er is een aantal groepen bezoekers te onderscheiden die enigszins van elkaar verschillen wat betreft de bezochte locaties. De belangrijkste verschillen bestaan tussen Amsterdammers en niet-Amsterdammers.

Amsterdammers bezochten op Koninginnedag wat gericht bepaalde activiteiten dan bezoekers van buiten de stad. Ze hadden relatief vaak een planning, al gaven ze ook

Koninginnedag 2004

vaak aan dat hier niet veel van terecht kwam. De groep Amsterdammers die zonder planning op stap ging was echter veel kleiner dan onder de bezoekers van buiten de stad (46% voor Amsterdammers en 71% voor bezoekers van buiten de stad).

Amsterdammers bezochten vaker een van de festiviteiten dan niet-Amsterdammers. Zij waren ook beter op de hoogte van de verschillende activiteiten die buiten het centrum plaatsvonden. Toch konden vier van de Amsterdammers geen activiteiten noemen die buiten het centrum waren georganiseerd.

Amsterdammers die Koninginnedag vierden zijn wat ouder dan de bezoekers die van buiten de stad naar Amsterdam toe kwamen. Qua activiteiten waren er, naast het frequentere festivalbezoek, twee verschillen tussen bezoekers van binnen en van buiten de stad: Amsterdammers brachten vaker een bezoek aan het Vondelpark en de vrijmarkt en minder vaak aan Radio 538 op het Museumplein. Bijna 40% van de Amsterdammers hadden ook Koninginnenacht gevierd. Zij gingen vooral naar het café of naar een andere uitgaansgelegenheid.

Amsterdammers waardeerden Koninginnedag positief: ruim negen van tien ondervraagden vonden Koninginnedag gezellig. De meerderheid (81%) vond Koninginnedag een feest zowel voor Amsterdammers als voor mensen van buiten de stad.

Van de ondervraagde bezoekers op Koninginnedag kwam ongeveer de helft van buiten de stad. Het merendeel kwam met de trein (68%). Zij bleven gemiddeld negen uur. Zeven van de tien bezoekers van buiten de stad hadden geen planning voor de dag gemaakt. De meerderheid begon de Koninginnedagviering in het centrum.

De bezoekers van buiten de stad waren wat jonger dan bezoekers uit Amsterdam zelf. De groep bezoekers van buiten de stad bezocht voornamelijk activiteiten in het centrum en ging niet vaak naar festiviteiten die verder weg lagen. Zij vonden het in het centrum gezelliger of vonden de andere activiteiten te ver weg. Ook waren zij minder goed op de hoogte van elders in de stad georganiseerde activiteiten. Zij gingen wel vaker naar radio 538 op het Museumplein.

Een op de vijf bezoekers van buiten de stad vierde ook Koninginnenacht in Amsterdam. Zij gingen, net als de Amsterdammers, vooral uit en naar het café. Bezoekers van buiten de stad vonden Koninginnedag over het algemeen gezellig (81%). Opvallend is dat 13% van de niet-Amsterdammers vond dat Koninginnedag vooral voor Amsterdammers is.

Bezoekers van het centrum kwamen iets vaker van buiten de stad. Een aanzienlijk deel van hen (42%) bleef de hele dag in het centrum. Zij hadden minder vaak dan anderen een planning en verwachtten gemiddeld wat meer uit te zullen geven. Centrumbezoekers gingen vaker dan anderen ook naar het Museumplein en naar de Jordaan. Vier van de tien centrumbezoekers waren tussen de 18 en de 25 jaar oud, drie van de tien waren tussen de 26 en de 40 jaar oud en 23% was ouder dan 40. Een derde van de centrumbezoekers vierde ook Koninginnenacht. Zij gingen vooral naar cafés en andere uitgaansgelegenheden. Centrumbezoekers waren het meest tevreden over de gezelligheid van Koninginnedag.

Koninginnedag 2004

Bezoekers van festiviteiten waren wat vaker uit Amsterdam afkomstig dan niet-bezoekers van festiviteiten. Vrijwel niemand bezocht meer dan één festival. Wel gingen veel bezoekers van festiviteiten ook naar het centrum van de stad: 46% van hen was daar op het tijdstip van ondervragen al geweest en 29% wilde er nog heen. Ruim de helft van de bezoekers van festiviteiten was jonger dan 25 jaar. Een derde van de bezoekers van festiviteiten vierde ook Koninginnenacht. Zij gingen, evenals de overige vierders van Koninginnenacht, zij gingen vooral naar cafés of uit.

Bezoekers van festiviteiten gaven het hoogste rapportcijfer voor de sfeer tijdens Koninginnedag (8.3).

Inleiding

O+S heeft in opdracht van de Bestuursdienst onderzoek gedaan naar de viering van Koninginnenacht en Koninginnedag 2004 in Amsterdam. Het onderzoek had tot doel meer zicht te krijgen op bezoekersmotieven en bezoekersstromen.

Er zijn twee redenen om meer zicht te willen krijgen op de motieven van bezoekers van Koninginnenacht en Koninginnedag. Ten eerste werd in 2004 voor het eerst in jaren weer Koninginnenacht gevierd in Amsterdam. De herintroductie van Koninginnenacht was vooral bedoeld om de Amsterdammers een 'eigen' feest te geven.

Een tweede reden om meer te weten te komen over bezoekersmotieven is dat de gemeente werkt aan een nieuw concept voor de viering van Koninginnedag in Amsterdam. Koninginnedag moet weer een feest worden voor alle Amsterdammers en bezoekers aan Amsterdam, waarin iedereen zich thuis voelt en waar voor iedereen iets te doen is. De dag mag niet verder vercommercialiseren, maar moet weer het volksfeest worden dat het ooit was. Het is daarbij van belang dat de viering zich niet beperkt tot het centrum, maar verspreid over de stad plaats zal vinden.

Het onderzoek heeft zich behalve op de motieven van bezoekers ook gericht op het in kaart brengen van bezoekersstromen. Achterliggende reden hiervoor is dat ieder jaar wel schattingen worden gemaakt van het aantal bezoekers, maar dat niet bekend is hoe deze bezoekers zich door de stad bewegen. Daar komt nog eens bij dat Koningin Beatrix in 2005 op Koninginnenacht (de avond van de 29^e april) haar 25 jarig jubileum als Koningin in Amsterdam zal vieren, hetgeen de nodige extra bezoekers op de been zal brengen. Om meer te weten te komen over bezoekersstromen in de stad is de bezoekers van Koninginnenacht en Koninginnedag gevraagd waar ze vandaan komen, op welke manier ze naar de stad zijn gekomen en welke plekken ze hebben bezocht. Aanvullend is met behulp van de beelden van beveiligingscamera's van de NS die op het Centraal Station hangen een analyse gemaakt van het verloop van de drukte op Amsterdam CS gedurende Koninginnedag.

Deze rapportage doet verslag van de enquêtes onder Amsterdammers en bezoekers en van de analyses van de beelden van de beveiligingscamera's. Het rapport is als volgt opgebouwd. Het eerste hoofdstuk gaat in op Koninginnenacht. Achtereenvolgens komen in dit hoofdstuk een aantal kenmerken van bezoekers, de activiteiten die mensen hebben bezocht en het oordeel over Koninginnenacht naar voren. Het tweede hoofdstuk gaat over de viering van Koninginnedag in Amsterdam en kent dezelfde opbouw als het eerste hoofdstuk. In het derde hoofdstuk wordt ingegaan op de bezoekersstromen op Koninginnedag.

1 Werkwijze

De motieven van bezoekers zijn op verschillende manieren en onder verschillende doelgroepen onderzocht. Om te beginnen is via het online panel van O+S zowel voorafgaand aan (572 respondenten) als na afloop van (451 respondenten) Koninginnedag ondervraagd over de viering van Koninginnenacht en Koninginnedag.⁷ Het onderwerp is ook aan bod gekomen in de omnibusenquête van O+S, een telefonisch onderzoek dat drie keer per jaar onder 400 Amsterdammers wordt gehouden. Tijdens Koninginnenacht zijn 287 bezoekers op straat ondervraagd. Op Koninginnedag zijn in het centrum van de stad 957 bezoekers ondervraagd. Bij verschillende festiviteiten die verspreid over de stad werden georganiseerd zijn nog eens 225 bezoekers geënquêteerd. Aan de verschillende groepen is onder meer gevraagd wat ze hebben gedaan tijdens Koninginnenacht en Koninginnedag, of ze vooraf een idee hadden van wat ze zouden gaan doen, hoe laat ze de stad in zijn gegaan en hoe lang ze zijn gebleven, welke aspecten van de viering ze waardeerden en wat er volgens hen beter zou kunnen.

Tabel 1.1 toont een overzicht van de aantallen ondervraagden.

Tabel 1.1 Aantal ondervraagden

koninginnedag Centrum	957
koninginnedag Festiviteiten	225
koninginnenacht	287
online panel voor Koninginnedag	572
online panel na Koninginnedag	451
omnibus	397

Aan de groepen ondervraagden die via het online panel van O+S en op Koninginnedag en Koninginnenacht zelf zijn benaderd, zijn deels dezelfde vragen voorgelegd. In de omnibusenquête zijn wat andere vragen voorgelegd. Er wordt steeds gerapporteerd over alle mensen die een vraag beantwoord hebben. Waar er verschillen bestaan tussen de groepen, wordt dit aangegeven.

⁷ Het O+S panel is samengesteld uit Amsterdammers die geregeld via internet aan O+S onderzoek over uiteenlopende onderwerpen meedoen.

2 Koninginnenacht

Dit hoofdstuk gaat over Koninginnenacht. Achtereenvolgens komen een aantal kenmerken van bezoekers, de activiteiten die ze tijdens Koninginnenacht hebben ondernomen en het geld dat ze hebben uitgegeven en hun oordeel over Koninginnenacht aan de orde.

2.1 Bezoekers

Aantal

De officiële herintroductie van Koninginnenacht heeft niet meer mensen op de been gebracht dan in voorgaande jaren. Volgens de omnibus heeft 16% van de Amsterdammers in 2004 Koninginnenacht in Amsterdam gevierd. Dit percentage is nauwelijks veranderd sinds 2002: in 2002 ging 13% van de Amsterdammers de avond voor Koninginnedag de stad in, in 2003 was dat 16%. Omgerekend naar de totale bevolking van 16 jaar en ouder betekent dit dat om en nabij de 100.000 Amsterdammers Koninginnenacht hebben gevierd.

In 2003 werd in de Omnibus-enquête aan Amsterdammers gevraagd of zij Koninginnenacht in de stad zouden vieren als dit opnieuw ingevoerd zou worden. Ruim een derde van de ondervraagden (36%) gaf aan dat ze dan zowel 's avonds als 's nachts de stad in zouden gaan. In werkelijkheid ligt dit percentage met 16% dus veel lager.

Dit jaar bracht men de meeste tijd in het centrum door (59%). Dit percentage is gedaald ten opzichte van 2003: toen bracht 78% de meeste tijd in het centrum door. Een op de tien Koninginnenacht bezoekers is jonger dan 18 jaar, 40% is tussen de 18 en 25 jaar oud, 31% is tussen de 26 en 40 jaar oud en 19% is 40 jaar of ouder.

Herkomst

Tijdens Koninginnenacht heeft O+S een aantal bezoekers ondervraagd. Zes van de tien bezoekers (62%) kwamen uit Amsterdam, vier van de tien (38%) kwamen van buiten de hoofdstad. Uitgaande van 100.000 Amsterdammers die 62% van het totaal vormden, waren er dus ruim 166.000 mensen die Koninginnenacht vierden in Amsterdam.

Vervoer

De meeste bezoekers van buiten Amsterdam kwamen met het openbaar vervoer (69%) en kwamen aan op het Centraal Station (74% van hen). Zevenentwintig procent kwam met de auto. Voor de helft van de bezoekers begon Koninginnenacht in het centrum.

2.2 Activiteiten

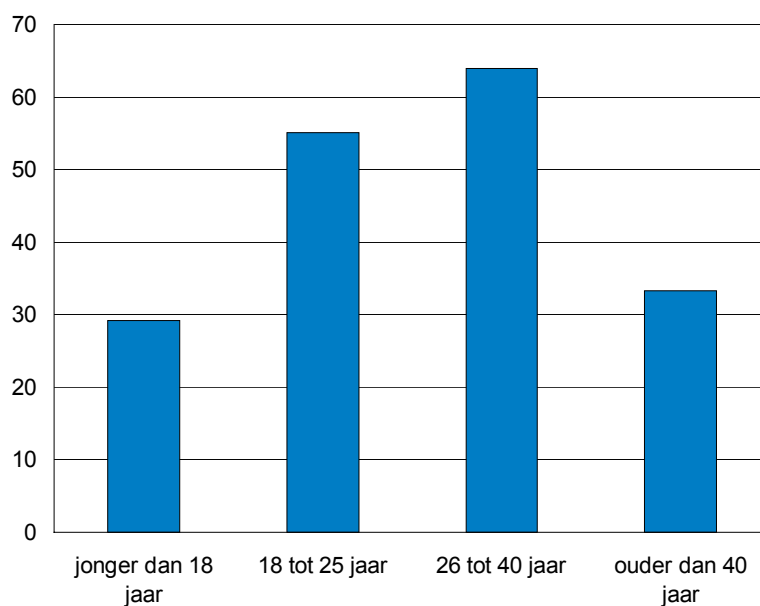
Verblijf

De tijdens Koninginnenacht ondervraagde bezoekers waren gemiddeld in groepen van vier personen op pad. De grootte van de groep varieerde van een tot zestien personen. De gemiddelde groepsgrootte verschilt niet van die op Koninginnedag. Gemiddeld bracht men zes uur door in de stad om Koninginnenacht te vieren. De verblijfsduur varieerde van een half uur tot 24 uur. Ondervraagden tussen de 18 tot 25 jaar brachten de meeste tijd in de stad door (gemiddeld 7,4 uur), mensen boven de 40 bleven het kortst (4,5 uur). Ook bleven mensen van buiten Amsterdam langer in de stad dan Amsterdammers (respectievelijk 6,9 en 5,7 uur).

Uitgaven

De bezoekers verwachtten gemiddeld 51 euro uit te gaan geven op Koninginnenacht. De schattingen varieerden van niets tot 350 euro. Bezoekers tussen de 26 en de 40 jaar verwachtten gemiddeld het meest uit te gaan geven, jongeren van onder de 18 jaar het minst.

Figuur 2.1 Hoeveel denkt u uit te geven?

Op basis van het gemiddelde bedrag dat men verwachtte uit te geven en het aantal bezoekers kan een schatting gemaakt worden van het totale bedrag dat in Amsterdam uitgegeven werd gedurende Koninginnenacht. Naar schatting werd er in totaal ongeveer 8,5 miljoen euro uitgegeven. Dit is een schatting, geen hard getal.

Geplande activiteiten

Drie van de tien bezoekers van Koninginnenacht hadden van tevoren een planning voor wat ze zouden gaan zien of doen. Bij een klein deel van hen kwam niets van de planning terecht (8 personen, 9% van de 'planners'). Dit kwam meestal doordat het zo gezellig was

Koninginnedag 2004

op de plek waar ze waren, doordat de groep anders besliste, of doordat ze niet toegelaten werden in een uitgaansgelegenheid.

Op de vraag hoe de planning van mensen eruit zag werden activiteiten en locaties door elkaar genoemd (zie tabel 2.2).

Tabel 2.2 Bezochte en nog te bezoeken locaties (% genoemd)

	locatie bezocht	van plan locatie nog te bezoeken
<i>locaties</i>		
centrum	55	29
Jordaan	12	11
Centraal Station	2	-
Nieuwmarkt	2	-
Rembrandtplein	1	-
kermis, Dam	1	-
Leidseplein	1	-
<i>activiteiten</i>		
muziek	12	11
cafés	14	33
een feest	2	7
anders	8	5
niets gepland	-	-
nog nergens geweest	11	
gaat naar huis	-	21
weet niet, geen antwoord	8	9

Bezochte activiteiten en verdere planning

Ruim de helft van de bezoekers heeft het centrum bezocht (zie tabel 2.2). Ook waren drie van de tien bezoekers op het moment dat ze werden ondervraagd van plan naar het centrum toe te gaan. Een even groot deel was van plan om naar cafés te gaan. Amsterdammers bezochten vaker de Jordaan dan bezoekers van buiten de stad.

Bezoekers van Koninginnenacht én Koninginnedag

Driekwart van de mensen die in de Koninginnenacht zijn ondervraagd (73%) was van plan om de volgende dag ook Koninginnedag te gaan vieren in Amsterdam. Vierenveertig procent van hen had ook een planning voor Koninginnedag. Het centrum werd het vaakst genoemd als plek om Koninginnedag te vieren (39%), maar ook de vrijmarkt (29%), het Museumplein (27%), het Vondelpark (23%), en de Jordaan (22%) werden veel genoemd.

Aan de mensen die op Koninginnedag zijn ondervraagd is gevraagd of ze ook Koninginnenacht hadden gevierd. Bij drie van de tien Koninginnedagbezoekers was dat inderdaad het geval. Dit gold vooral voor de bezoekers tussen de 18 tot 25 jaar (39%).

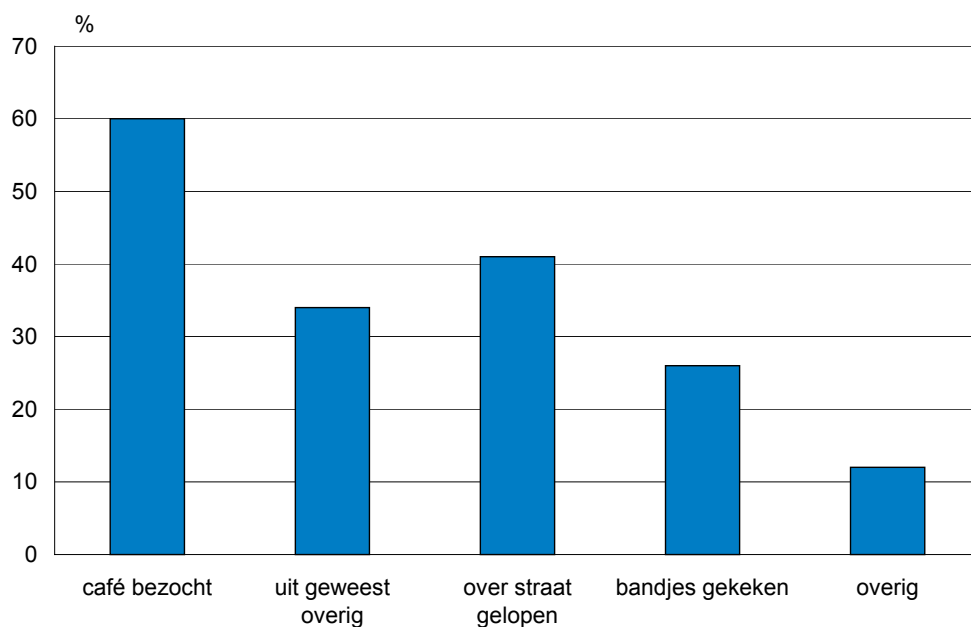
Koninginnedag 2004

Koninginnedagbezoekers die ouder zijn dan 40 jaar vierden veel minder vaak Koninginnenacht (16%).

De mensen die Koninginnenacht vierden begonnen later met het vieren van Koninginnedag dan de mensen die geen Koninginnenacht hebben gevierd: 43% van hen begon na 12 uur 's middags tegenover 31% van de mensen die geen Koninginnenacht hadden gevierd.

Aan de Koninginnedagbezoekers is gevraagd wat ze gedurende Koninginnenacht gedaan hadden. Cafébezoek was de meest populaire activiteit tijdens Koninginnenacht, maar ook overige uitgaansactiviteiten en over straat lopen bleken populair.

Figuur 2.3 Activiteiten Koninginnenacht, genoemd door mensen die tijdens Koninginnedag werden ondervraagd

2.3 Oordeel over Koninginnenacht

Organisatie

Driekwart van alle bezoekers (Koninginnedag en Koninginnenacht) vindt het goed dat er in Amsterdam weer iets aan de viering van Koninginnenacht wordt gedaan. Ook in 2003 gaf 72% aan voor het opnieuw invoeren van Koninginnenacht in Amsterdam te zijn.⁸ Slechts 5% vindt het slecht en 11% is neutraal. Acht van de tien Koninginnenacht bezoekers (84%) vinden dat Koninginnenacht in Amsterdam dit jaar op een goede manier is georganiseerd. Slechts 4% vindt het slecht en 6% is neutraal. Ook in de omnibus is gevraagd naar de mening van mensen over de organisatie van Koninginnenacht 2004. Van de respondenten die Koninginnenacht hebben gevierd was 64% hier tevreden over, 22% vond het niet goed en 14% gaf geen mening. Ruim de helft van de tijdens

⁸ O+S: Omnibus 61, Koninginnedag 2003, juni 2003.

Koninginnedag 2004

Koninginnennacht ondervraagden noemde een of meer punten ter verbetering. Het meest genoemd zijn: het houden van vrijmarkt op Koninginnennacht, minder regels en meer (live) muziek.

Alleen voor Amsterdammers of voor iedereen?

Wanneer de bezoekers van de nacht en de dag samen worden genomen, blijkt dat driekwart (72%) vindt dat Koninginnennacht in Amsterdam een feest voor iedereen moet zijn, dus ook voor mensen van buiten Amsterdam. Een kwart (24%) vindt dat het een feest voor alleen Amsterdammers moet zijn. Vrijwel niemand van buiten de stad is van mening dat Koninginnennacht alleen voor Amsterdammers moet zijn. Het percentage Amsterdammers dat Koninginnennacht als een exclusief Amsterdams feest ziet is sterk afgenomen ten opzichte van vorig jaar: in 2003 was 42% het eens met de stelling dat Koninginnennacht vooral voor Amsterdammers is.

De tijdens de Koninginnennacht ondervraagde bezoekers vinden vaker dan gemiddeld dat Koninginnennacht in Amsterdam een feest voor iedereen moet zijn (83%). Dertien procent van hen vindt Koninginnennacht een feest voor alleen Amsterdammers.

De mensen die vinden dat Koninginnennacht exclusief voor Amsterdammers moet zijn noemden hiervoor verschillende redenen. Zo is men bang dat er anders teveel overlast van mensen van buiten ontstaat, wil men liever als Amsterdammers onder elkaar zijn, of bestaat de angst dat het anders te druk wordt.

Verwachtingen

Een kwart van de bezoekers die in de omnibus ondervraagd zijn vond Koninginnennacht leuker dan van tevoren verwacht, een iets kleiner aandeel vond het minder leuk dan verwacht (23%). Het was leuker dan verwacht door de sfeer (9x genoemd), de optredens (3x genoemd), de hernieuwde kennismaking met Koninginnennacht (3x genoemd), de leuke activiteiten (2x), minder agressie (2x) en het weer (2x). Minder leuk was het door de activiteiten (3x genoemd), doordat er geen vrijmarkt was (2x), door de drukte of juist doordat het te rustig was.

Rapportcijfer

De Amsterdammers uit de omnibus die Koninginnennacht vierden is gevraagd een rapportcijfer te geven voor de algemene sfeer in het gebied waar zij Koninginnennacht hebben doorgebracht. Gemiddeld werd een 7,4 gegeven. Een 8 werd het vaakst gegeven (48%), maar ook een 7 (16%) of een 9 (14%) kwamen vaak voor. Dertien procent gaf een 4 of een 5 voor de sfeer. Men gaf vaker een onvoldoende voor de sfeer tijdens Koninginnennacht dan voor de sfeer tijdens Koninginnedag.

Drukke

Met de drukte viel het volgens de bezoekers mee: 6% van de Koninginnennacht bezoekers was op een plek geweest waar zij het te druk vonden. Als te drukke punten werden genoemd: de Jordaan, het Stationsplein, de Dam, de Nieuwmarkt, het Rembrandtplein, de Paardenstraat, de Amstelstraat, de 1^e Looierdwarsstraat, op de bruggen, in de tram, en bij de pinautomaten.

3 Koninginnedag

Dit hoofdstuk gaat over Koninginnedag. Achtereenvolgens komen een aantal kenmerken van bezoekers, de activiteiten die ze tijdens Koninginnedag hebben ondernomen en het geld dat ze hebben uitgegeven aan de orde. Het hoofdstuk eindigt met het oordeel van bezoekers en niet-bezoekers over Koninginnedag.

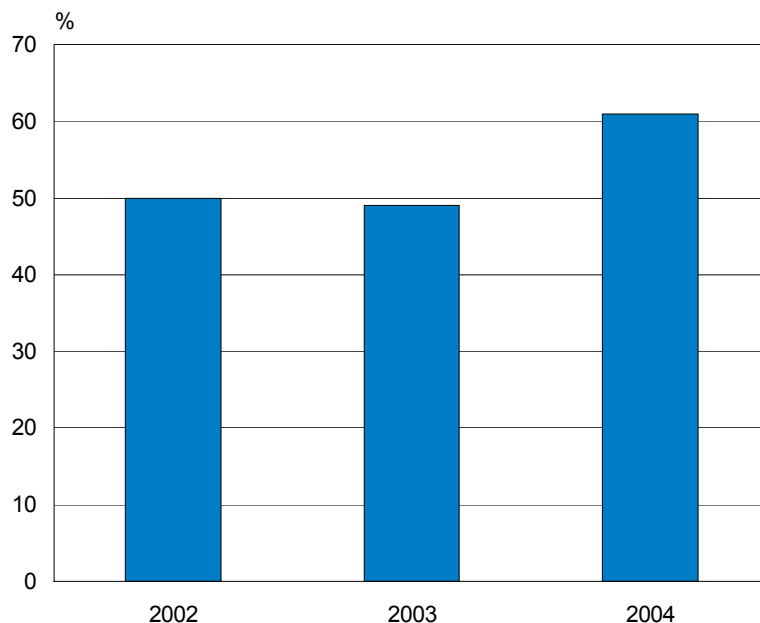
3.1 Bezoekers

Amsterdammers

Zes van de tien Amsterdammers (61%) hebben in 2004 Koninginnedag in Amsterdam gevierd, zo blijkt uit de omnibusenquête. Zeven procent heeft het buiten Amsterdam gevierd en 32% heeft het helemaal niet gevierd. Als we het percentage respondenten dat Koninginnedag heeft gevierd omrekenen naar de Amsterdamse bevolking van 16 jaar en ouder hebben er naar schatting zo'n 375.000 Amsterdammers Koninginnedag in de stad gevierd.

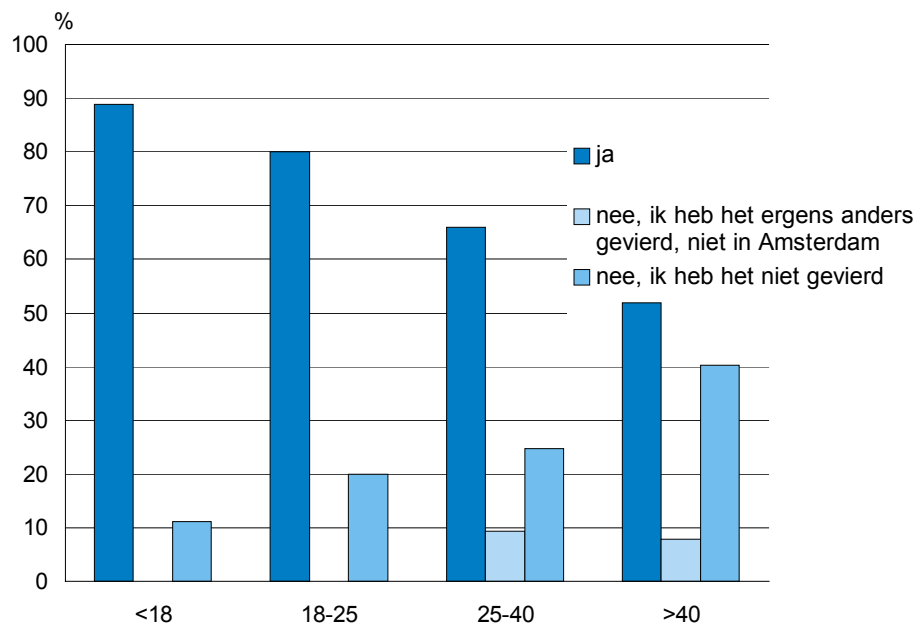
In 2004 hebben meer Amsterdammers Koninginnedag gevierd dan in eerdere jaren. In 2002 en 2003 vierde ongeveer de helft van de Amsterdammers Koninginnedag. De onderstaande figuur laat de percentages Amsterdammers zien die in 2002, 2003 en 2004 Koninginnedag hebben gevierd.

Figuur 3.1 Percentage Amsterdammers dat Koninginnedag in Amsterdam viert, 2002-2004

Jongere Amsterdammers vieren vaker Koninginnedag dan oudere Amsterdammers. Van de ondervraagden onder de 18 jaar heeft 89% Koninginnedag gevierd, van de groep ouder dan 40 is dit 52% (zie figuur 3.2).

Figuur 3.2 Heeft u Koninginnedag gevierd in Amsterdam? (naar leeftijd)

Op basis van de leeftijd van de ondervraagden, kan berekend worden hoeveel Amsterdamse bezoekers Koninginnedag vierden per leeftijdsgroep. Dit levert het volgende beeld op. De leeftijdsgroep 0-15 ontbreekt, omdat er alleen mensen van 16 jaar en ouder ondervraagd zijn. Daarom kan niet berekend worden hoeveel Amsterdammers van onder de zestien jaar Koninginnedag vierden.

Tabel 3.3 Leeftijd Amsterdamse Koninginnedag vierders (in absolute aantallen, omgerekend naar de bevolking)

	ja in Amsterdam gevierd	nee elders gevierd	nee niet gevierd
16-18	18826	0	2353
19-25	55598	0	13899
25-40	145040	20503	54214
> 40	156326	23677	121580
totaal	375925	45047	191069

Bezoekers van buiten de stad

Volgens de NS kwamen er op Koninginnedag 160.000 bezoekers de stad in via de stations Amsterdam Amstel en Amsterdam Centraal.

Totaal aantal bezoekers

Schattingen van de politie geven aan dat er op Koninginnedag ongeveer 500.000 mensen in de stad waren. Wanneer we de 375.000 Amsterdammers die Koninginnedag vierden

Koninginnedag 2004

optellen bij de 160.000 bezoekers die de NS registreerde komen we uit op 535.000 bezoekers, een geringe afwijking van de schattingen van de politie. Daarbij moet wel worden opgemerkt dat mensen van buiten de stad die bijvoorbeeld met de auto of bus naar Amsterdam zijn gekomen niet zijn meegenomen in deze telling. Als deze groep wel wordt meegenomen komt het totaal aantal mensen van buiten de stad op ongeveer 235.000 bezoekers, waarmee het totaal aantal bezoekers op 610.000 komt.

Herkomst

Ongeveer de helft van de bezoekers die tijdens Koninginnedag in het centrum en bij de festiviteiten zijn ondervraagd kwam van buiten de stad.⁹ Amsterdammers zijn iets sterker vertegenwoordigd onder de bezoekers van festiviteiten dan onder bezoekers van het centrum; van de ondervraagden bij de festiviteiten was 54% Amsterdammer, in het centrum was dit 48%.

De meeste bezoekers van buiten Amsterdam kwamen met het openbaar vervoer (68%) en kwamen volgens eigen zeggen aan op het Centraal Station (74%). Tien procent kwam aan op het Amstel Station, 3% op Station Sloterdijk, 1% op Station Schiphol, 1% op Station Zuid WTC en 1% bij het busstation in de Marnixstraat. Acht procent kwam ergens anders aan. Negenentwintig procent van de bezoekers van buiten Amsterdam kwam met de auto.

Volgens de NS kwamen er op Koninginnedag 160.000 bezoekers via het Centraal Station en het Amstel Station de stad binnen en verlieten 140.000 bezoekers de stad via een van beide stations.

Koninginnedag in Amsterdam trekt bezoekers uit het hele land. De herkomst van de bezoekers die van buiten Amsterdam kwamen is weergegeven in tabel 3.4.

---

⁹ Als uitgegaan wordt van de schatting van de bezoekersaantallen, komt ruim 60% van de bezoekers uit Amsterdam. Dit komt omdat de bezoekersaantallen geschat zijn. Waarschijnlijk waren er op de plekken waar geënquêteerd is relatief wat minder Amsterdammers. Er zijn bijvoorbeeld ook Amsterdammers die Koninginnedag voornamelijk in de eigen woonbuurt gevierd hebben. Die zijn niet ondervraagd gedurende Koninginnedag.

Koninginnedag 2004

Tabel 3.4 Herkomst bezoekers van buiten Amsterdam (n=544)

	woonplaats
amstelland-meerlanden	12%
almere	8%
utrecht	7%
kop nh	7%
waterland	6%
brabant	6%
agglomeratie haarlem	6%
haaglanden	5%
rotterdam en omgeving	5%
alkmaar en omgeving	5%
gelderland	5%
zaanstreek	5%
het gooi/vechtstreek	4%
leiden/bollenstreek	4%
lelystad	4%
overijssel	3%
limburg	2%
zeeland	1%
amersfoort	1%
groningen	1%
drenthe	1%
friesland	1%
overig nederland	1%
totaal	100%

3.2 Activiteiten

De bezoekers die in het centrum en bij de festiviteiten zijn geënquêteerd waren gemiddeld in groepjes van vier personen aanwezig op Koninginnedag. Sommigen gingen alleen op stap, de grootste groep bestond uit 60 personen.

Bezoekers begonnen hun Koninginnedagviering meestal in het centrum (54%), de Jordaan (12%), het Museumplein of het Vondelpark (beide 6%). Mensen die in het centrum ondervraagd werden, begonnen de Koninginnedagviering vaker in het centrum dan mensen die bij de festiviteiten ondervraagd werden (respectievelijk 60% en 29%).

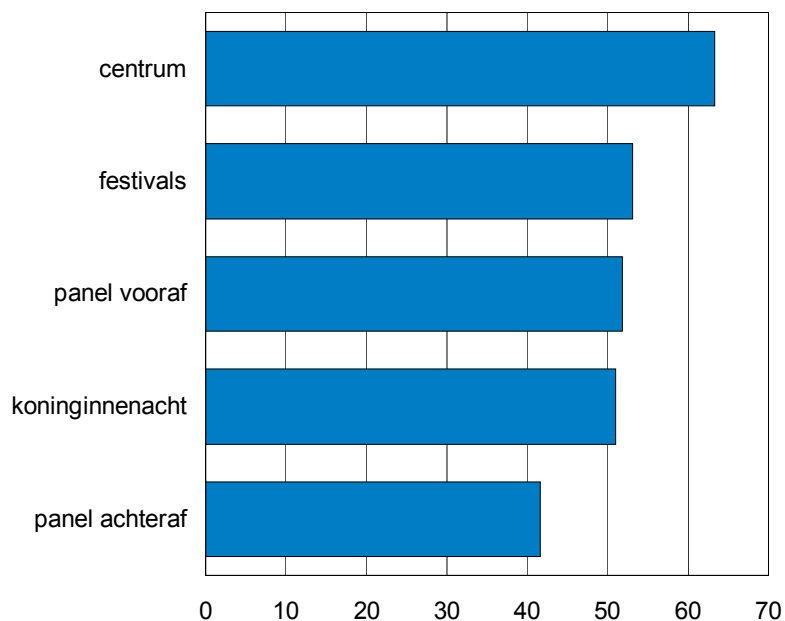
Zowel bezoekers van het centrum als bezoekers van festiviteiten verwachtten gemiddeld negen uur in de stad door te brengen om Koninginnedag te vieren. De verwachte duur van het verblijf tijdens Koninginnedag liep uiteen van 1 uur tot 23 uur.

De Koninginnedagbezoekers dachten gemiddeld 56 euro uit te gaan geven op Koninginnedag. Dit bedrag komt ongeveer overeen met het bedrag dat een toerist gemiddeld per dag uitgeeft in Amsterdam.

Koninginnedag 2004

De schattingen over het uit te geven bedrag varieerden van niets tot 600 euro. De verwachte uitgaven verschillen per groep ondervraagden. Bezoekers die in het centrum zijn ondervraagd verwachtten gemiddeld het meest uit te geven (63 euro), bezoekers die na Koninginnedag werden ondervraagd via het online panel het minst (42 euro).

Figuur 3.5 Hoeveel geld verwacht u vandaag uit te geven? (in euro's)

Opvallend is dat men in werkelijkheid minder geld uitgaf dan verwacht. De leden van het panel zijn zowel vooraf als achteraf bevroegd. Achteraf is niet alleen gevraagd hoeveel men dacht uit te geven, maar ook hoeveel men in werkelijkheid uitgaf. Een kwart van de ondervraagden in het panel gaf achteraf gezien minder dan 10 euro uit, terwijl in de voormeting 15% en in de nameting 19% verwachtte minder dan 10 euro uit te geven.

Door de gemiddelde verwachte uitgaven te vermenigvuldigen met het aantal bezoekers, kan een schatting gemaakt worden van het totale bedrag dat op Koninginnedag in de stad besteed werd. Het gaat dan om een bedrag van ruim 34 miljoen euro.¹⁰

¹⁰ Dit is een geschat bedrag op basis van de bezoekersaantallen en de gemiddelde verwachte uitgaven. De werkelijke uitgaven zijn alleen voor de ondervraagden via het O+S panel bekend. In werkelijkheid ligt het bedrag waarschijnlijk wat later, omdat mensen wat minder uitgaven dan verwacht.

Tabel 3.6 Schatting uitgaven en werkelijke uitgaven (% genoemd in panel)

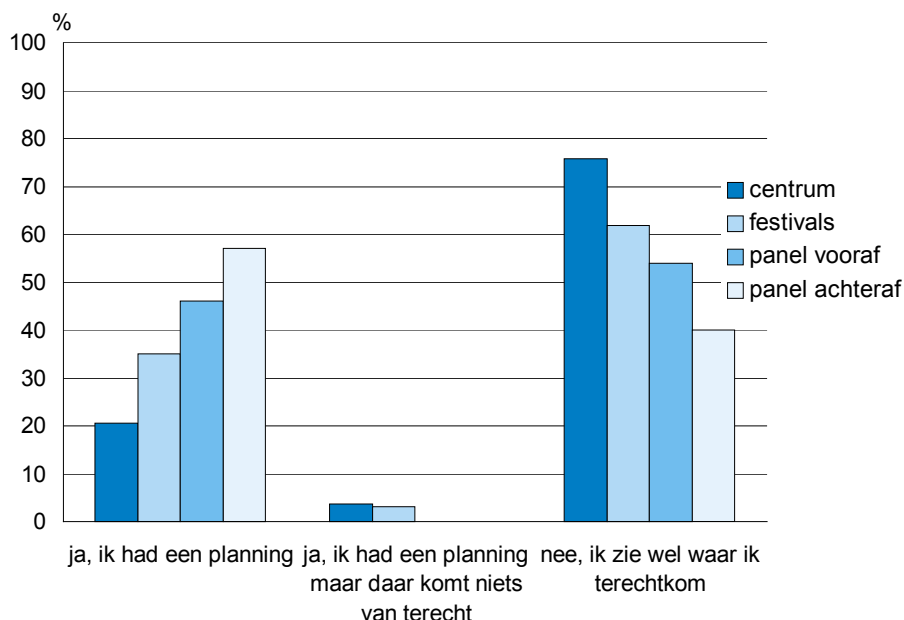
	Verwachte uitgaven	Werkelijke uitgaven
tot 10 euro	19	26
10-20 euro	15	20
20-30 euro	14	12
30-40 euro	7	9
40-50 euro	26	13
50-100 euro	19	16
meer dan 100 euro	1	5
totaal	101¹¹	101

Planning activiteiten

Ruim de helft van de Koninginnedagbezoekers (53% van de panelleden, ondervraagd bij festiviteiten en in het centrum) had oorspronkelijk een planning voor wat men wilde zien of doen, de rest 'zag wel waar men terecht kwam'. Mensen die in het centrum ondervraagd zijn hadden minder vaak een planning dan mensen die bij festiviteiten ondervraagd werden (respectievelijk 20% en 35%). Ook hadden Amsterdammers veel vaker een planning dan bezoekers van buiten de stad (respectievelijk 64% en 32%).

Voor vier van de tien bezoekers die vooraf een planning hadden gemaakt voor Koninginnedag (37%, 20% van alle bezoekers) geldt dat er niets van de planning terecht kwam.¹²

Figuur 3.7 Had u een planning?

¹¹ Door afronding komen de totalen soms op 99 en soms op 101 uit.

¹² Alleen aan ondervraagden op Koninginnedag zelf werd gevraagd of zij een planning hadden gehad waar niks van terecht kwam. In het online panel werd alleen gevraagd of men een planning had of niet.

Koninginnedag 2004

Een derde van de bezoekers deed de dingen zoals gepland (34%). Als er niets van de planning terechtkwam dan kwam dat meestal doordat het te druk was, het zo gezellig was, omdat het lastig was ergens gericht naartoe te gaan of doordat de groep anders had beslist. Amsterdammers ondervraagd via het online panel hadden beduidend vaker een planning dan bezoekers die op de dag zelf ondervraagd werden: van de ondervraagden in het centrum en bij festiviteiten had 23% een planning, van de ondervraagden via het online panel 52%.

In de volgende tabel staan de geplande locaties weergegeven. Het centrum en Museumplein waren favoriet. Er zijn enkele verschillen tussen de groepen ondervraagden:

- bezoekers van het centrum en de festiviteiten gaven vaker dan panelleden aan dat ze gepland hadden naar het centrum of naar het Museumplein te gaan
- panelleden gaven vaker aan dat ze naar de vrijmarkt en het Vondelpark dachten te gaan

Tabel 3.8 Van tevoren geplande locaties naar groep ondervraagden (% genoemd onder ondervraagde Koninginnedagbezoekers, n=2205)

	centrum	festiviteiten	panel vooraf	panel achteraf
centrum	13	15	7	8
jordaan	6	8	9	9
vrijmarkt	2	3	16	19
amstelveld (culturele vrijmarkt)	1	6	1	0
blijburg(festival)	0	4	0	1
oud zuid museumplein (radio 538)	9	17	4	3
westerpark (hiphop festival)	2	7	0	1
vondelpark	6	8	12	10
oost/watergraafsmeer (bredewegfestival)	0	0	5	5
zuideramstel (gelderlandplein)	0	0	0	1
zuidoost (ganzenhoef kinderbuurffeest)	0	0	0	0

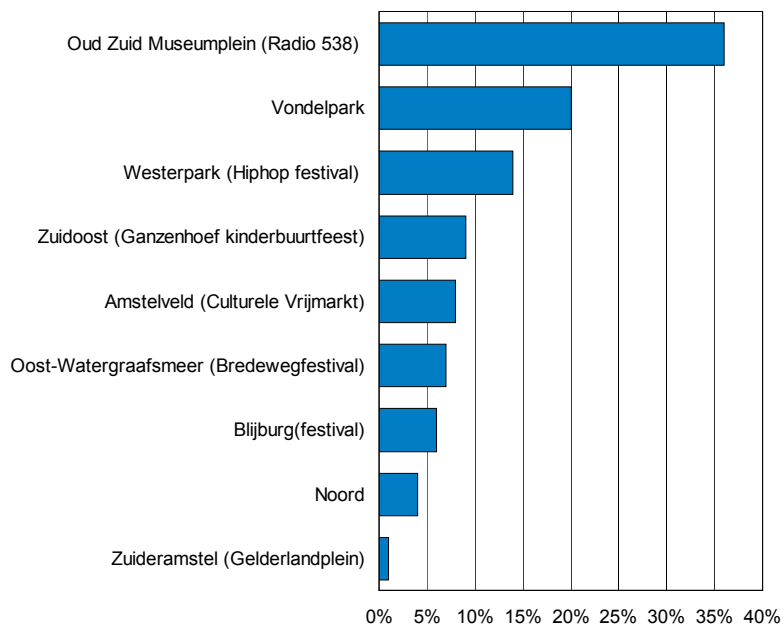
Festiviteiten buiten centrum

Bijna zes van de tien bezoekers van festiviteiten en ondervraagden in het centrum, die niet buiten het centrum waren geweest en dat ook niet van plan waren, wisten dat er ook buiten het centrum van Amsterdam festiviteiten waren georganiseerd (57%).

Amsterdammers waren hier vaker van op de hoogte dan mensen van buiten de stad (60% en 41%).

Men noemde het vaakst de activiteiten in Oud Zuid op het Museumplein (36%). Daarnaast zijn genoemd: het Vondelpark (20%), Westerpark (Hiphopfestival; 14%), Zuidoost (Ganzenhoef Kinderbuurffeest; 9%), Amstelveld (Culturele Vrijmarkt; 8%), Blijburg (6%), Oost/Watergraafsmeer (Bredewegfestival, 7%), Noord (4%), Zuideramstel (Gelderlandplein; 1%).

Figuur 3.9 Genoemde festiviteiten buiten het centrum

Het Vondelpark werd vaker door Amsterdammers dan door niet-Amsterdammers genoemd, verder zijn er geen verschillen gevonden.

Ondanks dat zij deze festiviteiten kenden, bezochten de meeste bezoekers de activiteiten buiten het centrum niet omdat zij het centrum het gezelligst vonden, het te ver weg was, ze het geen leuke activiteiten vonden, er niet over nagedacht hadden of er geen tijd meer voor hadden.

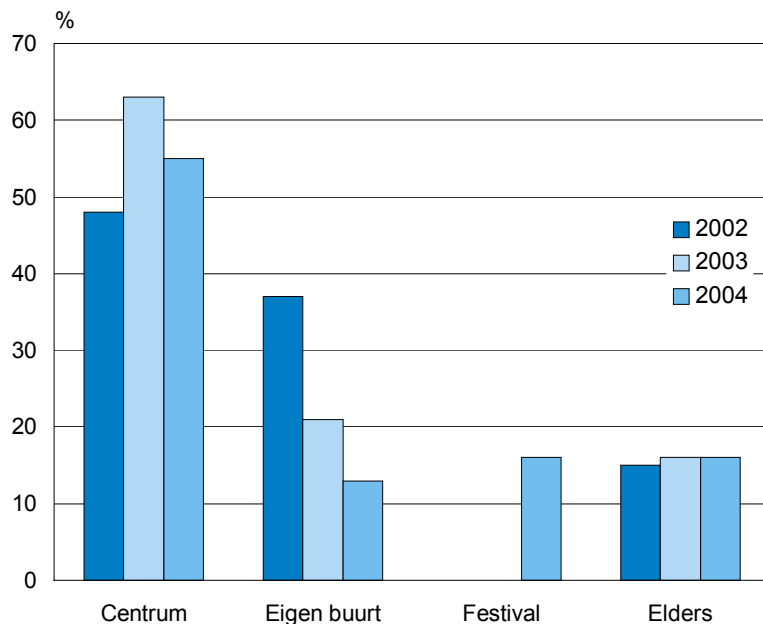
Als suggesties om activiteiten buiten het centrum aantrekkelijker te maken werd door Koninginnedagbezoekers in het centrum geopperd: meer publiciteit, betere bereikbaarheid en andere activiteiten organiseren.

Ondernomen activiteiten

De bezoekers van Koninginnedag (van het panel, de festiviteiten en het centrum) brachten de meeste tijd door in het centrum of in de Jordaan (respectievelijk 30% en 13%). Maar ook de eigen buurt (13%) en het Vondelpark (12%) waren populaire bestemmingen.

Via de Omnibusenquête werd gevraagd waar men de meeste tijd had doorgebracht. Ook in eerder Omnibusonderzoek werd dit onderzocht. Wel werd dit jaar om een specifiek antwoord gevraagd dan in voorgaande jaren. Als deze specifiekere categorieën worden teruggerekend naar de categorieën gehanteerd uit voorgaande jaren ontstaat het volgende beeld. Het aantal mensen dat de meeste tijd in het centrum doorbracht is van 2002 op 2003 gestegen en van 2003 op 2004 weer gedaald tot 55%. Opvallend is dat het aantal mensen dat Koninginnedag in de eigen buurt doorbracht sterk is afgenomen: van 37% in 2002 naar 13% in 2004.

Figuur 3.10 Waar in Amsterdam heeft u Koninginnedag gevierd?

De bezoekers van Koninginnedag (van het panel en de bezoekers van festiviteiten en van het centrum) hielden zich het vaakst op in het centrum of in de Jordaan in het bijzonder. Ook het Vondelpark en het Museumplein werden vaak bezocht (zie tabel 3.11). Er zijn een aantal verschillen gevonden tussen de groepen ondervraagden:

- bezoekers van festiviteiten gingen vaker naar het centrum dan ondervraagden uit het panel, panelleden bezochten vaker de vrijmarkt
- Ondervraagden in het centrum bezochten vaker dan de andere ondervraagden de Jordaan
- De vrijmarkt werd door panelleden veel vaker genoemd dan door ondervraagden in het centrum en bij de festiviteiten
- Radio 538 op het Museumplein werd door panelleden het minst vaak genoemd
- Panelleden noemen veel vaker 'een beetje rondwandelen' als activiteit

Koninginnedag 2004

Tabel 3.11 Uitgevoerde activiteiten (% genoemd)

	centrum	festiviteiten	panel achteraf
centrum	nvt	46	21
jordaan	40	16	22
vrijmarkt bezoeken	10	9	42
radio 538 op het museumplein	17	31	7
vondelpark	16	20	18
beetje rondwandelen	6	8	23
amstelveld (kinderactiviteiten)	2	17	1
naar een ander stadsdeel	1	4	12
blijburg (Poolse kofferbak verkoop)	1	15	1
westerpark (hiphop festival)	3	12	1
oost-watergraafsmeer (bredewegfestival)	1	3	6
west	1	2	0
noord	1	2	0
haarlemmerplein	0	2	0
zuideramstel (Gelderlandplein)	1	1	0
de pijp	1	0	0
zuidoost (ganzenhoef kinderbuurtfeest)	1	0	0
anders	2	8	12

Te zien is dat de festiviteiten buiten het centrum *gemiddeld* maar door weinig mensen bezocht werden. Dit beeld is wat vertekend, omdat deze festiviteiten een buurtgericht karakter hadden en voornamelijk door buurtbewoners bezocht werden. Gemiddeld werd het Bredeweg festival in Oost/Watergraafsmeer door minder dan 10% van de ondervraagden bezocht, maar van de ondervraagden die wonen in Oost/Watergraafsmeer was een derde er geweest en van de inwoners van Zeeburg 24%. Ditzelfde geldt voor Blijburg: gemiddeld werd dit festival maar door een paar procent van de bezoekers bezocht, maar van de ondervraagde inwoners van stadsdeel Zeeburg was een kwart er geweest. Het hiphopfestival in Westerpark werd door 11% van de inwoners van Westerpark bezocht. Het Ganzenhoef festival in Zuidoost werd door 9% van de inwoners in Zuidoost bezocht en 7% van de inwoners van Zuideramstel ging naar het Gelderlandplein.

Er zijn een paar verschillen in activiteiten tussen Amsterdammers en bezoekers van buiten de stad. Bezoekers van buiten de stad zijn vaker in het centrum en op het Museumplein bij Radio 538 geweest, terwijl Amsterdammers vaker de Jordaan, Blijburg en het Bredewegfestival in Oost-Watergraafsmeer bezochten.

Ook zijn er enkele verschillen gevonden in activiteiten tussen oudere en jongere bezoekers:

- oudere bezoekers gingen vaker naar de Jordaan
- jongere bezoekers gingen vaker naar Radio 538 op het Museumplein

Koninginnedag 2004

Herkomst Amsterdamse bezoekers

Door te kijken waar de Amsterdamse bezoekers wonen, kan nagegaan worden of er verschillen zijn in de bezochte locaties. Hieruit blijkt het volgende.

Respondenten uit Westerpark en Zeeburg zijn relatief weinig naar het Centrum geweest (respectievelijk 37% en 35%). Dit geldt ook voor inwoners uit Zuidoost en Oud-West (beide 41%). Deze groepen bezochten relatief vaak een festiviteit in de buurt: van de respondenten uit Zeeburg ging een kwart naar Blijburg en een kwart bezocht het Bredewegfestival.

De Jordaan is relatief weinig bezocht door inwoners van Zuidoost (23%), Zeeburg (25%), Osdorp (26%), Zuideramstel (28%) en Geuzenveld/Slotermeer (30%) en juist veel door bewoners van Oud-West (57%), Bos en Lommer (57%), De Baarsjes (54%) en Westerpark (53%).

Bewoners van Amsterdam Oud-Zuid zijn uiteraard vaak in Amsterdam Oud-Zuid geweest (28%). Maar ook vanuit Zuideramstel (22%), Osdorp (19%), De Baarsjes (16%), Noord (12%), Slotervaart (13%) en Oost-Watergraafsmeer komen bezoekers.

Blijburg wordt voornamelijk bezocht door bewoners van Zeeburg (25%). Het Vondelpark wordt het meest bezocht door inwoners uit De Baarsjes (46%), Oud-West (44%), maar ook vanuit Osdorp (29%), Amsterdam Oud Zuid (28%) en Zuideramstel (24%).

Westerpark (Hiphop festival) heeft relatief veel bezoekers uit het eigen stadsdeel (11%), maar ook uit Bos en Lommer en Geuzenveld/Slotermeer (beide 7%).

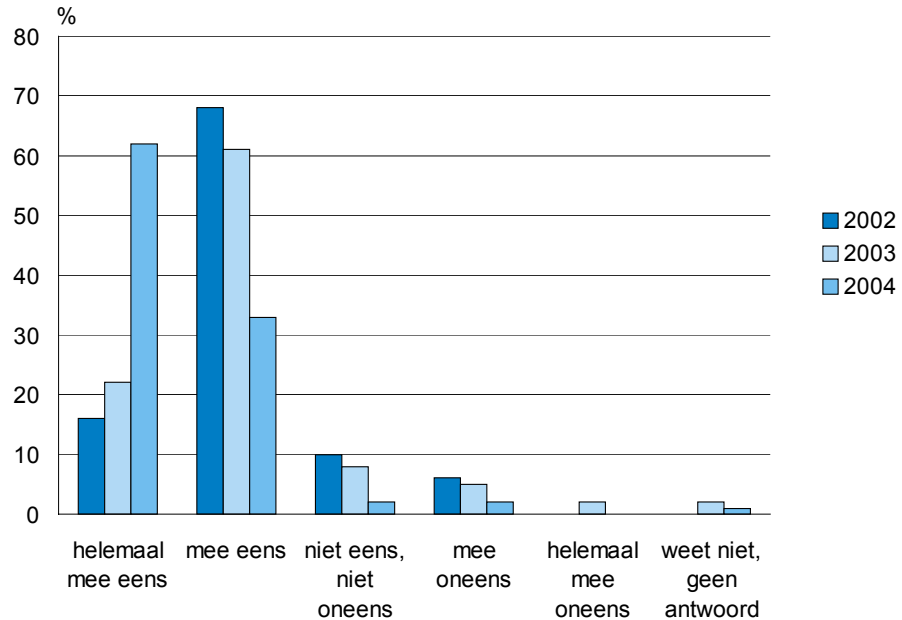
3.3 Oordeel over Koninginnedag

Koninginnedag is gezellig

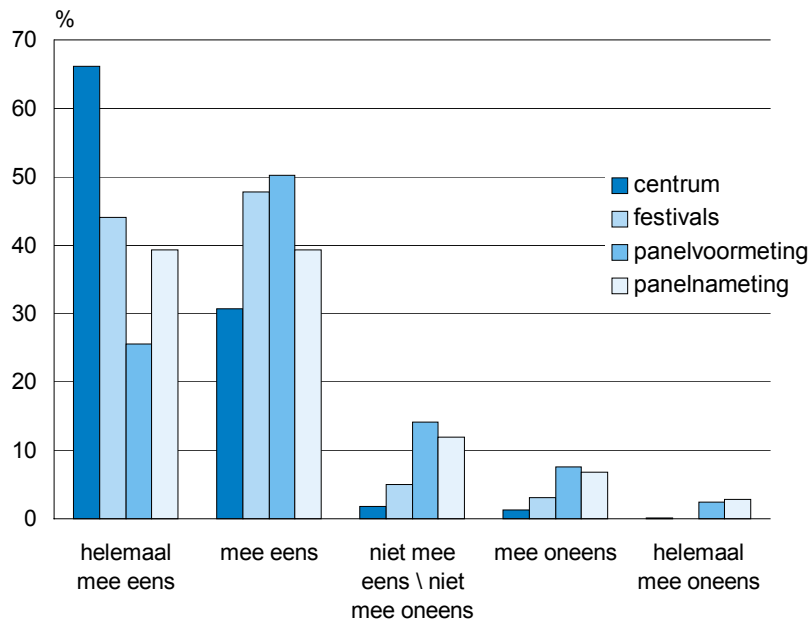
Een ruime meerderheid van alle ondervraagden vond Koninginnedag gezellig (85%). Vijf procent vond Koninginnedag niet gezellig. Ondervraagden in het centrum zijn het vaakst zeer met de uitspraak dat Koninginnedag gezellig is eens. De ondervraagden in het panel zijn het vaakst met de stelling oneens, al stemt ook van deze groep het grootste deel met de stelling in. Amsterdammers blijken Koninginnedag wat gezelliger te vinden dan bezoekers van buiten de stad: 91% van de Amsterdammers was het met de stelling eens ten opzichte van 81% van de niet-Amsterdammers. Slechts 3% van de Amsterdammers was het oneens met de stelling ten opzichte van 9% van de niet-Amsterdammers.

In figuur 2.11 is zien dat evenals in voorgaande jaren het percentage mensen dat het eens is met de stelling dat Koninginnedag in Amsterdam gezellig is rond de 80% ligt. Wel is te zien dat het positieve oordeel over de afgelopen drie jaar meer uitgesproken is geworden: het aandeel mensen dat het helemaal eens is met de stelling neemt toe terwijl het aandeel dat het 'eens' is juist afgenomen is.

Figuur 3.12 In welke mate bent u het eens met de stelling dat Koninginnedag in Amsterdam gezellig is? (Omnibus 2002, Omnibus 2003 en bezoekers Koninginnedag 2004)

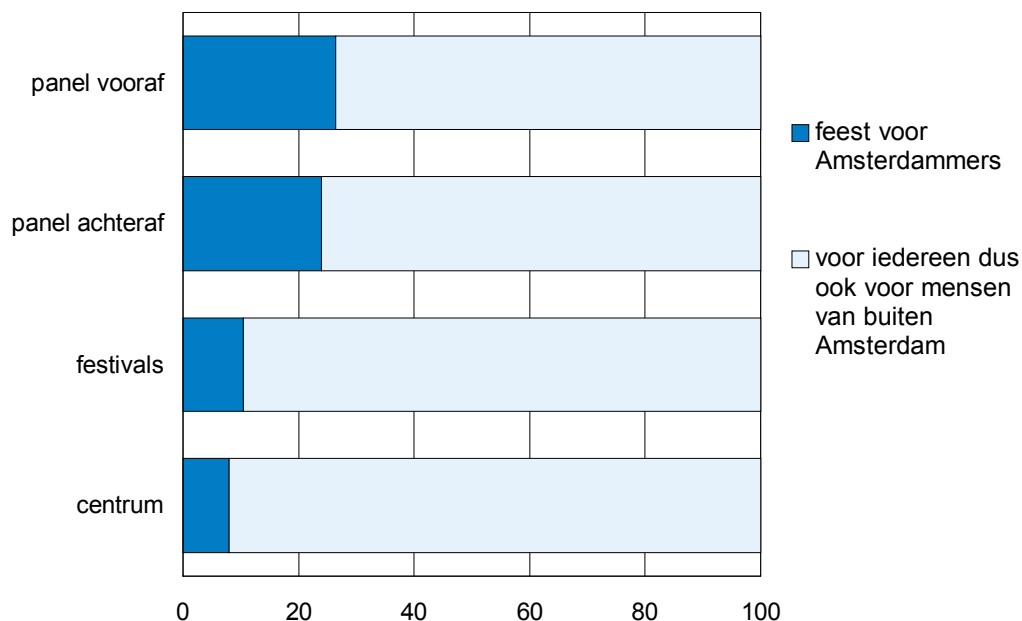
Figuur 3.13 In welke mate bent u het eens met de stelling dat Koninginnedag in Amsterdam gezellig is?

Alleen voor Amsterdammers of voor iedereen?

Acht van de tien ondervraagde bezoekers vinden dat Koninginnedag een feest voor iedereen moet zijn en niet alleen voor Amsterdammers (83%), 15% vindt dat het een feest voor Amsterdammers moet zijn. Panelleden zijn vaker dan de andere ondervraagden van mening dat Koninginnedag vooral voor Amsterdammers is.

Figuur 3.14 Vindt u dat Koninginnedag een feest voor alle Amsterdammers moet zijn of voor iedereen?

19% van de Amsterdammers vindt dat Koninginnedag vooral voor hen bedoeld is. Opvallend is dat 13% van de bezoekers van buiten de stad ook vindt dat Koninginnedag in Amsterdam eigenlijk een feest voor Amsterdammers is.

Verwachtingen

Een groot deel van de Koninginnedagbezoekers in het panel vond het dit jaar leuker dan van tevoren verwacht (37%). Het mooie weer (53%) en de sfeer (31%) werden het vaakst als redenen hiervoor genoemd (53%).

Veertien procent van de dag minder leuk dan verwacht. Een groot deel van hen (33%) schreef dat toe aan de drukte.

Rapportcijfer

De mensen die in het panel ondervraagd werden gaven gemiddeld een 7,4 als rapportcijfer voor Koninginnedag in Amsterdam. De meeste mensen gaven een 7 of een 8, 8% gaf een onvoldoende. Er was nauwelijks verschil tussen de meting voor en de meting na Koninginnedag (gemiddeld 7,2 voormeting, gemiddeld 7,4 nameting). Ook in de Omnibus werd deze stelling voorgelegd in 2002, 2003 en 2004.

In de Omnibus is ook gevraagd naar een rapportcijfer voor de algemene sfeer in het gebied waar men Koninginnedag heeft doorgebracht. Gemiddeld kwam een 8,0 uit de bus. De meeste gaven een 8 (43%), maar ook een 9 (20%) of een 7 (18%) kwamen vaak voor. Slechts 4% gaf een onvoldoende voor de sfeer.

Het cijfer waarmee de sfeer gewaardeerd wordt in het gebied waar men overdag tijd doorbracht ligt rond de 8. Het rapportcijfer gegeven door mensen die de meeste tijd in het

Koninginnedag 2004

centrum doorbrachten is gestegen van een 7,4 in 2002 naar een 8,0 in 2004. Het rapportcijfer van mensen die de meeste tijd in de eigen buurt doorbrachten steeg tussen 2002 en 2004 van 7,3 naar 7,8. Ook het rapportcijfer van mensen die Koninginnedag elders door brachten is in 2004 verder gestegen ten opzichte van voorgaande jaren. Alleen in 2004 zijn bezoekers van festiviteiten ondervraagd. Hun rapportcijfer ligt met een 8,3 hoger dan dat van bezoekers van het centrum en mensen die in de eigen buurt bleven of Koninginnedag buiten de stad doorbrachten.

Tabel 3.15 Hoe beoordeelt u de algemene sfeer in het gebied waar u *overdag* de meeste tijd doorbracht?

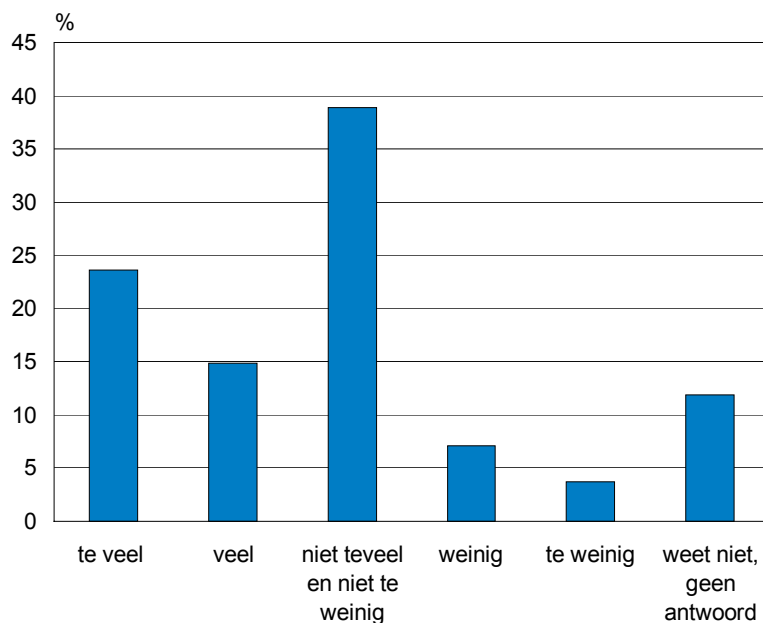
	2002 (n=187)	2003 (n=201)	2004 (n=243)
centrum	7.5	7.6	8.0
eigen buurt	7.3	7.7	7.8
festival	--	--	8.3
elders	7.4	7.7	8.0
totaal	7.4	7.6	8.0

In het Omnibusonderzoek werd ook gevraagd naar een cijfer voor de sfeer in het gebied waar men 's avonds of 's nachts de meeste tijd doorbracht. Er zijn slechts kleine verschillen tussen de jaren. Mensen die in de eigen buurt bleven gaven de hoogste cijfers (gemiddeld een 7,9).

Tabel 3.16 Hoe beoordeelt u de algemene sfeer in het gebied waar u 's avonds of 's nachts de meeste tijd doorbracht?

	2002 (n=52)	2003 (n=68)	2004 (n=62)
centrum	7.3	7.6	7.4
eigen buurt	7.2	8.4	7.9
elders	8.3	8.5	7.3
totaal	7.5	7.8	7.4

Figuur 3.17 Wat vindt u van het aandeel commerciële verkoop op straat op Koninginnedag?

Drukke

Het 'te druk zijn in de stad' werd door Amsterdammers¹³ vaak als reden genoemd om Koninginnedag (in Amsterdam) niet te vieren (20%). Ook hebben we gezien dat 23% van de ondervraagden Koninginnedag leuker zou vinden als het rustiger was. In hoeverre vonden Koninginnedagbezoekers het te druk in de stad?

Eén van de vijf ondervraagde bezoekers (21%) was volgens eigen zeggen die dag op een of meer plekken geweest waar het zo druk was dat het niet leuk meer was. Hierbij werd de Dam het meest genoemd (door 22% van hen die het te druk vonden, 5% van alle ondervraagden). Maar ook drukte op de bruggen werd vaak genoemd (15%), drukte op het Museumplein (17%), op het Leidseplein (12%), in de Jordaan (12%), op het Spui (10%) en op het Rembrandtplein (9%).

Het was vooral in de middag druk op Koninginnedag. Slechts 5% van de bezoekers die 's ochtends zijn ondervraagd waren op een te drukke plek geweest. Onder de in de middag ondervraagde bezoekers gold dit voor 20% en onder de 's avonds ondervraagden voor 29%.

Verbeteringen

Ruim de helft van alle ondervraagde bezoekers (53%) vindt Koninginnedag in Amsterdam leuk zoals het nu is en kan geen dingen noemen die het leuker zouden kunnen maken. Het enige punt dat door een substantiële groep mensen genoemd werd, is dat het rustiger zou moeten zijn (23%). Door kleine aantallen bezoekers werden de volgende zaken genoemd: minder commercieel, goedkoper (drank), vanaf 24 uur vrijmarkt, meer vrijmarkt, drankgebruik beperken, minder regels (rond drankgebruik en vrijmarkt), minder politie,

¹³ Deze vraag werd gesteld in de Omnibusenquête.

Koninginnedag 2004

meer bands/live muziek, meer feesten, meer toiletten, meer prullenbakken en minder troep.

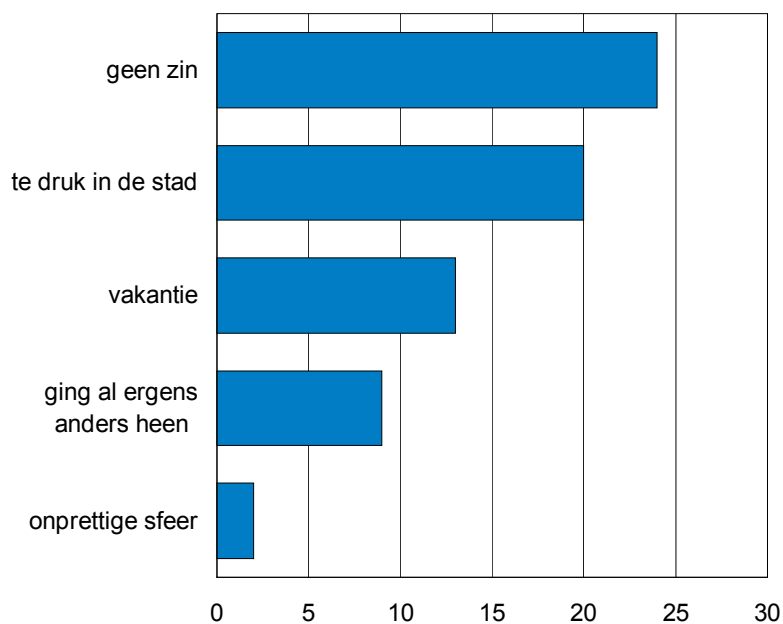
Commercie

In de Omnibusenquête is gevraagd naar het aandeel commerciële verkoop op straat op Koninginnedag. De meeste Koninginnedagbezoekers vonden het aandeel goed (39%). Een kwart van de Koninginnedagbezoekers vond dit te groot (zie onderstaande figuur). Veertien procent van de bezoekers heeft zich op Koninginnedag gestoord aan het grote aandeel commerciële verkoop op straat.

Niet vieren

Aan de Amsterdammers die in de omnibusenquête aangaven dat ze geen Koninginnedag hadden gevierd werd gevraagd waarom niet.

Figuur 3.18 Waarom heeft u geen Koninginnedag gevierd?

Het meest werd gezegd dat men geen zin had om Koninginnedag te vieren. Drukte werd door een op de vijf mensen die Koninginnedag niet vierden genoemd als reden om thuis te blijven. Ook vakantie werd genoemd.

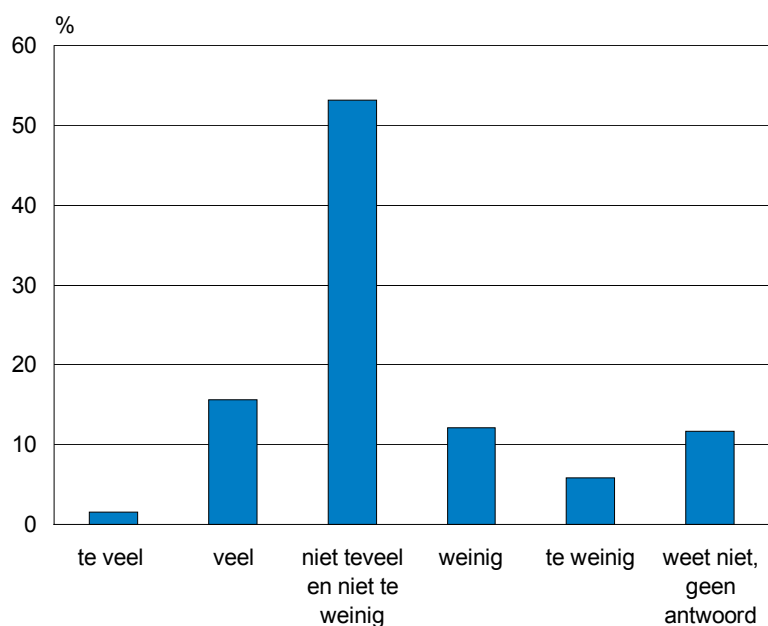
In de dagen voor Koninginnedag werd gesproken over een mogelijk terroristische aanslag in de stad. In de verschillende enquêtes werd rekening gehouden met de mogelijkheid dat terroristische dreiging voor mensen een reden kon zijn om thuis te blijven. Dit werd echter door niemand van de ondervraagde Amsterdammers genoemd als reden om Koninginnedag niet te vieren.

Koninginnedag 2004

Informatievoorziening door gemeente

De gemeente Amsterdam probeert mensen zo goed mogelijk te informeren over Koninginnedag. Amsterdammers werd gevraagd wat men van de informatievoorziening van de gemeente vond¹⁴. De helft van de ondervraagde Amsterdammers vond de hoeveelheid informatie precies goed (niet teveel en niet te weinig, 53%). Eén op de zes vond dat de gemeente (te) veel informatie verstrekke, en een zelfde deel vond de hoeveelheid informatie (te) weinig. Hoe hoger de opleiding, hoe vaker men vindt dat er veel informatie werd gegeven. Laag opgeleiden zijn vaker van mening dat de hoeveelheid informatie onvoldoende was.

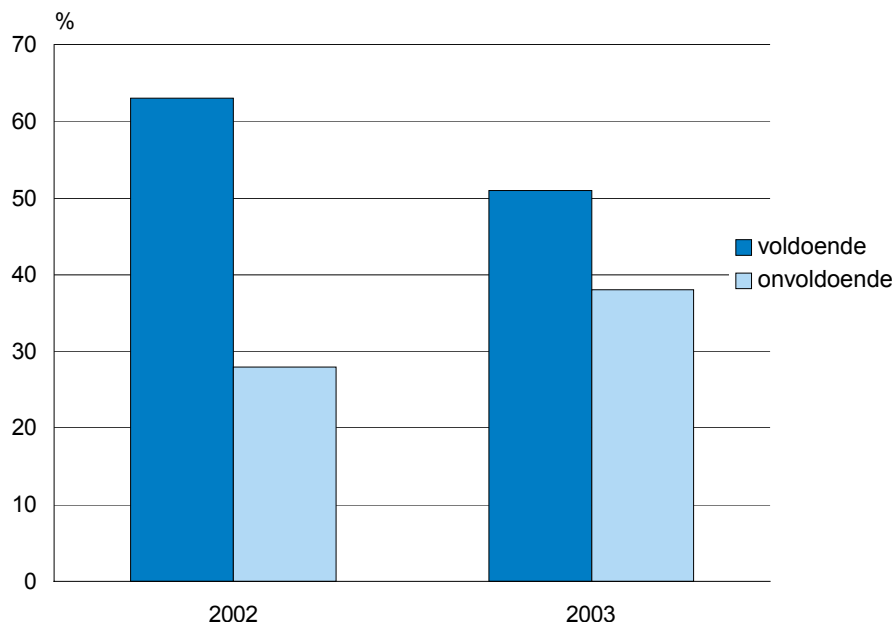
Figuur 3.19 Vindt u dat de gemeente Amsterdammers voldoende informeert over Koninginnedag?

In 2002 en 2003 werd aan Amsterdammers gevraagd of men de informatievoorziening van de gemeente over de regels rond Koninginnedag voldoende of onvoldoende vond.

¹⁴ Deze vraag werd gesteld in de Omnibusenquête.

Figuur 3.20 Vindt u dat de gemeente Amsterdammers voldoende informeert over de regels rond Koninginnedag?

De tevredenheid over de informatievoorziening over de regels rond Koninginnedag nam van 2002 op 2003 af: in 2002 was 63% van mening dat de informatievoorziening voldoende was, in 2003 bedroeg dit percentage nog 51%. In 2004 vond maar één op de zes ondervraagden dat er te weinig informatie verstrekt werd. Dit is minder dan in beide voorgaande jaren.

Ongeveer een kwart van de Amsterdammers die hebben meegedaan aan de Omnibusenquête heeft de Koninginnedageditie van Amsterdam.nl ontvangen (23%). De rest weet het niet (20%), wilde het niet ontvangen (4% nee-nee-sticker) of heeft het blad niet ontvangen (53%).

Inwoners van Zeeburg, Amsterdam-Centrum en Amsterdam Oud Zuid zeggen het vaakst dit informatieblad ontvangen te hebben. Inwoners van Bos en Lommer, Westerpark en Geuzenveld/Slotermeer zeggen het vaakst dat zij het blad niet hebben ontvangen. Een derde deel van de ontvangers van het blad zegt er ook iets aan te hebben gehad. Veertig procent heeft het wel bekeken maar had er niets aan en 23% heeft het niet bekeken.

Bereik media

Voor een goede informatievoorziening is het van belang om alle groepen Amsterdammers zoveel mogelijk te bereiken. Echter, niet alle groepen maken gebruik van dezelfde media. Met name allochtone Amsterdammers gebruiken andere media dan autochtone Amsterdammers.

Koninginnedag 2004

In de Burgermonitor¹⁵ is op basis van achtergrondkenmerken van mensen een media analyse gemaakt. Deze analyse laat zien via welke kanalen verschillende groepen Amsterdammers het best te bereiken zijn.

In onderstaande tabel is per mediavorm weergegeven in hoeverre daar per etnische groep gebruik van wordt gemaakt.

Tabel 3.21 Mediagebruik per etnische groep (in procenten)

	Allen (n=2934)	Surinamers (n=176)	Turken (n=188)	Marokkanen (n=221)	Nederlanders (n=1899)
AT5	85	88	85	86	86
Beschikt over internet	73	73	54	41	78
Echo	46	55	35	37	46
Amsterdams Stadsblad	44	45	24	27	48
Website gemeente	33	28	13	12	39
Parool	25	16	9	10	28
Telegraaf	22	27	26	27	20
blad Amsterdam.nl	20	19	12	10	22
Internet info over A'damse zaken	10	10	3	3	12
SALTO	10	33	16	14	6
Wijk- of buurtkrant	10	8	3	6	10
Stadsdeelkrant	6	6	2	5	7
MTNL	4	18	14	13	1

bron: Amsterdamse Burgermonitor 2003

In de nu volgende analyses staan niet de mediavormen centraal, maar de verschillende doelgroepen.

Voor elk van de verschillende etnische groepen in Amsterdam zijn we nagegaan in hoeverre de belangrijkste Amsterdamse media iets toevoegen aan het totale mediagebruik binnen de groep, daarbij rekening houdend met de overlap tussen de verschillende mediavormen. Er is, met andere woorden, nagegaan welke media in welke rangorde het gebruik en bereik binnen een bepaalde etnische groep daadwerkelijk groter maken. Wanneer een bepaalde zender of een bepaald blad niks wezenlijks meer toevoegt, ligt het voor de hand om dit medium voor een specifieke campagne niet in te zetten.

Het totale mediagebruik is hier gedefinieerd als het totaal van alle Amsterdamse tv-zenders en bladen en internet als bron van informatie over Amsterdamse zaken. Het betreft MTLN (voorheen Migranten TV), Salto, De Telegraaf, Het Parool, De Echo, het Amsterdams Stadsblad, het informatieblad van de gemeente Amsterdam.nl en de wijk-, en stadsdeelbladen. Daarnaast is ook gekeken naar internet in het algemeen als bron van informatie over Amsterdamse zaken en de website van de gemeente Amsterdam in het bijzonder.¹⁶ AT5 is buiten de analyses gelaten omdat het een medium is dat door een groot deel van alle belangrijke doelgroepen regelmatig wordt bekeken en waarvoor dus gebruik als campagnemedium in alle gevallen voor de hand ligt. Het is juist interessant om

¹⁵ O+S: *Amsterdamse Burgermonitor 2003*, 2003.

¹⁶ Het noemen van de website van de gemeente Amsterdam als informatiebron voor Amsterdamse zaken is in de vorige mediareportage niet in de analyse meegenomen.

Koninginnedag 2004

na te gaan welke andere media nog iets toevoegen aan het bereik van AT5 bij bepaalde doelgroepen.

De analyses zijn uitgevoerd met behulp van een stepwise regressieanalyse. Deze methode gaat voor dit doel na wat de volgorde is in het bereik van verschillende media, waarbij rekening wordt gehouden met de overlap tussen de verschillende media. Dat betekent dat uit de analyse kan worden afgeleid welke krant of tv-zender de meeste invloed heeft, en dat vervolgens wordt nagegaan of er nog een andere kanalen zijn die *extra bereik* aan dit belangrijkste medium toevoegen. Hieronder wordt voor vier verschillende etnische groepen (Surinamers, Turken, Marokkanen en Nederlanders) het bereik aangegeven. We hebben deze keer geen nadere analyses voor Antillianen uitgevoerd omdat in de Burgermonitor 2003 slechts een kleine groep Antillianen is geënquêteerd.

Surinamers

Als we AT5 niet meerekenen dan blijkt het grootste deel van de Surinamers te kunnen worden bereikt via de televisiezender SALTO en het huis-aan-huisblad het Amsterdams Stadsblad. De Echo, de stadsdeelkrant, het informatieblad van de gemeente (Amsterdam.nl) en de Telegraaf volgen daarna. De overige informatiebronnen voegen maar weinig toe, vooral de website van de gemeente en de wijk- of buurtkranten bereiken weinig Surinamers.

Turken

De meeste Amsterdamse Turken kunnen volgens de Burgermonitoregevens het beste worden bereikt indien (naast AT5) de Echo als medium wordt ingezet. De televisiezender SALTO, de Telegraaf, het Amsterdams Stadsblad en het blad Amsterdam.nl voegen daar nog wel bereik aan toe. De overige media hebben een minder groot bereik onder de Turkse Amsterdammers. Internet en de wijk-, buurt- en stadsdeelkranten lijken minder geschikte middelen om Turken te bereiken.

Marokkanen

Amsterdammers van Marokkaanse komaf kunnen het beste (naast AT5) via het Amsterdams Stadsblad worden geïnformeerd. Daarnaast bereiken de Telegraaf en de televisiezender MTLN ook relatief veel Marokkanen. De overige mediabronnen hebben een geringe toegevoegde waarde, waarvan internet de minste.

Nederlanders

Amsterdammers van Nederlandse afkomst zijn (naast AT5) het beste te bereiken via het Amsterdams Stadsblad. Daarnaast hebben ook het blad Amsterdam.nl, de Echo en het Parool een redelijk bereik. De overige informatiebronnen voegen nog maar weinig toe aan het totale mediagebruik van Nederlanders.

Belangrijkste conclusies

- AT5 is bij alle etnische groepen het meest gebruikte medium;
- Daarnaast is het bereik het grootste via De Echo en/of het Amsterdams Stadsblad; het lezen van de Echo en het Amsterdams Stadsblad hangt vrij sterk samen ($r=0,59$), dat betekent dat veel van de Amsterdammers die de Echo lezen ook het Amsterdams Stadsblad lezen en visa versa;

Koninginnedag 2004

- Surinamers, en in mindere mate Turken, zijn ook goed te bereiken via de televisiezender Salto;
- De Telegraaf is een relatief belangrijke informatiebron onder Turken en Marokkanen;
- Nederlanders lezen vaker het Parool en het blad Amsterdam.nl;
- Vooral Marokkanen en Turken maken voor hun informatie over Amsterdam weinig gebruik van internet, wijk- en buurtkranten en stadsdeelbladen.

4 Bezoekersstromen op Koninginnedag

In dit hoofdstuk wordt aandacht besteed aan de bezoekersstromen op Koninginnedag. Onderwerpen die hierbij achtereenvolgens aan de orde komen zijn de in- en uitstroom van bezoekers van buiten Amsterdam via het Central Station en hoe de mensen die tijdens Koninginnedag zijn ondervraagd zich door de stad hebben verplaatst.

4.1 In- en uitstroom van bezoekers via het Centraal Station

Op basis van informatie van de Nederlandse Spoorwegen kan een indicatie gegeven worden van het verloop van de drukte op het Centraal Station. Volgens de NS kwamen er op Koninginnedag 160.000 bezoekers via het Centraal Station en het Amstel Station de stad binnen en verlieten 140.000 bezoekers de stad via beide stations. Om mensen zo min mogelijk via het Centraal Station te laten reizen, werden mensen die via het Amstel Station reisden zoveel mogelijk aangemoedigd om daar uit te stappen. Een aantal treinen reed zelfs niet door naar het Centraal Station. Naar schatting van de NS stapte 80% van de bezoekers die 's morgens aankwamen en via het Amstel Station reisden, daar ook uit. Twintig procent van hen reisde toch door naar het Centraal Station.

Het GVB raadde mensen aan met de metro niet verder dan tot het Waterlooplein of de Nieuwmarkt te reizen en niet door te gaan naar het Centraal Station. De metro's stopten wel gewoon op het Centraal Station. Er zijn geen tellingen van de aantallen mensen die op de verschillende metrostations uitstapten.

Volgens een schatting van de NS kwam 38% de stad voor twaalf uur 's middags binnen. 64% van de ondervraagden die met de trein de stad binnen kwamen, gaf aan voor twaalfen met het vieren van Koninginnedag te zijn begonnen. Dit verschil is lastig te verklaren. Zowel de cijfers van de NS als de cijfers van O+S op basis van enquêteresultaten zijn schattingen. Als deze schattingen beide een afwijking hebben kan een verschil ontstaan.

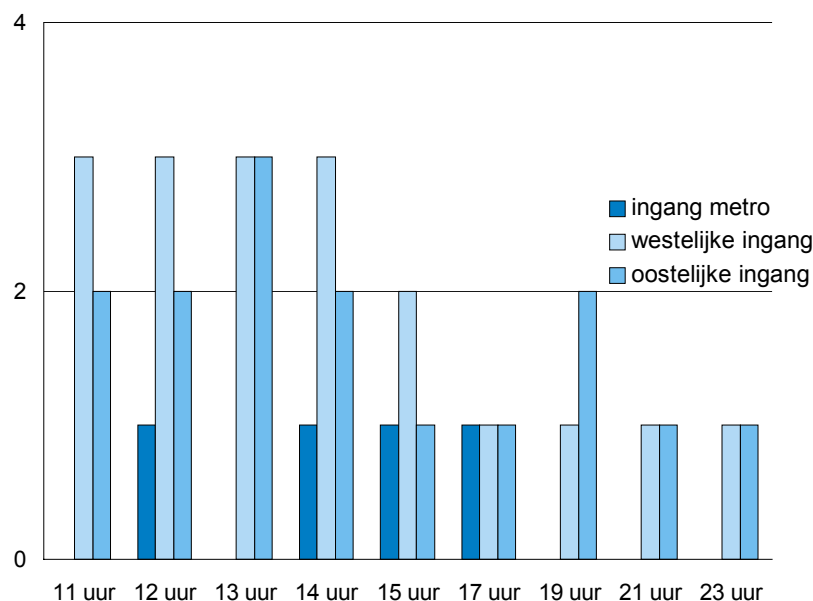
Op basis van camerabeelden van de uitgangen van het Centraal station kan een schatting gemaakt worden van het aantal mensen dat de stad binnen kwam. Volgens deze schatting kwamen er op Koninginnedag tussen elf uur 's morgens en elf uur 's avonds ongeveer 43.000 mensen de stad binnen. Het grootste deel kwam voor 13.00 uur aan op het Centraal Station.

Op basis van de gemaakte camerabeelden kan ook een indicatie gegeven worden van het verloop van de drukte op het Centraal Station. Van elf uur 's ochtends tot elf uur 's avonds zijn camerabeelden beschikbaar van het eerste kwartier van elk uur. Op basis van deze beelden is de volgende schatting van het verloop van de drukte gemaakt. Er is een

Koninginnedag 2004

schaalscore gemaakt waarbij 0 betekent dat het heel rustig was en 4 betekent dat het heel druk was. De camerabeelden zijn geanalyseerd voor drie locaties op het Centraal Station: de toegang naar de metro vanuit de centrale hal, de westelijke ingang op het Stationsplein en de oostelijke ingang op het Stationsplein.

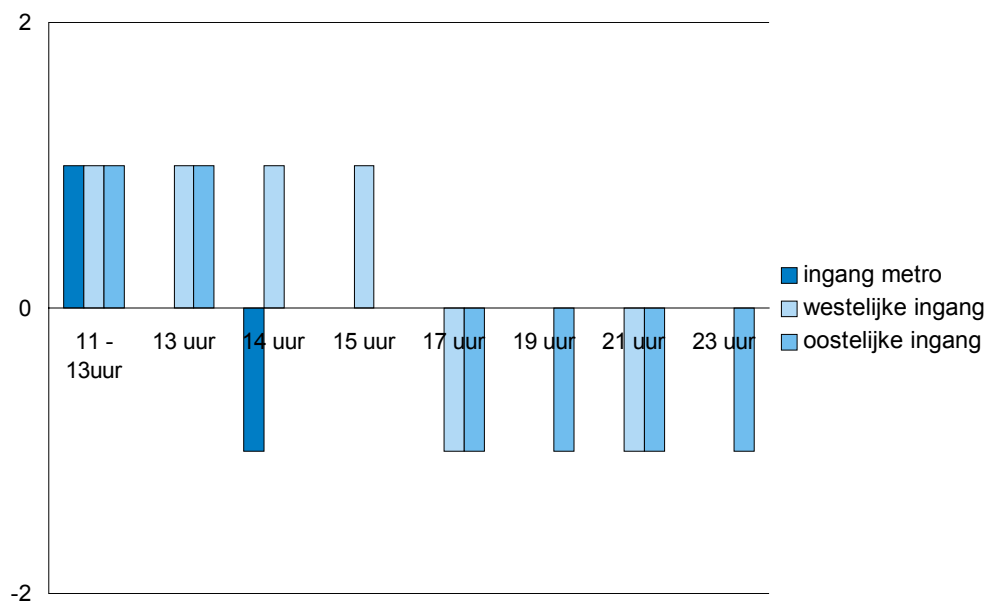
Figuur 4.1 Verloop drukte buiteningenangen, 0=heel rustig, 4=heel druk (verstopt)

Uit figuur 4.1 valt te lezen dat de drukte het grootst was tot 14.00 uur 's middags. Bij de metro ingang was het het drukst tussen 12.00 uur en 17.00 uur, al is dat relatief: het bleef daar steeds vrij rustig. Na 15.00 uur werd het ook bij de andere ingangen rustiger.

Zoals verwacht was de richting van de bezoekersstroom niet de hele dag gelijk: 's morgens kwamen er veel mensen uit het station de stad in, terwijl er 's avonds meer mensen de stad uit en het station in gingen. Figuur 4.2 toont de richting van de bezoekersstroom. Bij de waarde 1 gaan er vooral mensen het station uit, bij -1 gaan er vooral mensen het station in en bij nul is het aantal mensen dat het station verlaat gelijk aan het aantal mensen dat het station in komt.

Figuur 4.2 In- en uitgaande bezoekers

Bij de ingang van de metro was het aantal binnenkomende bezoekers gedurende de hele dag ongeveer gelijk aan het aantal vertrekkende bezoekers. Voor de twee andere ingangen gold dat er tot ongeveer 15.00 uur vooral mensen naar buiten gingen, terwijl er na vijven vooral mensen het station inkwamen. Het omslagpunt lag rond 17.00 uur.

4.2 Stromen door de stad

Voor de Koninginnedagbezoekers die bij de festiviteiten of in het centrum zijn ondervraagd is na te gaan waar zij (op het moment van de enquête) waren geweest en waar zij nog naar toe wilden gaan.

De in de ochtend ondervraagde bezoekers waren het vaakst in het centrum en in de Jordaan geweest (of daar nog aanwezig), de overige plekken en activiteiten werden door deze groep relatief weinig bezocht. Het aandeel ondervraagden dat in de Jordaan was geweest nam na de ochtend verder toe. De overige veel bezochte plekken zoals het Museumplein en het Vondelpark werden vooral 's middags en 's avonds bezocht. Dat gold ook voor de meeste festiviteiten.

Aan het eind van de dag was ruim driekwart van de bezoekers in het centrum geweest. Dit zijn ruim 470.000 mensen. Dit percentage was ook 's morgens al zo hoog: ook van de groep die 's ochtends ondervraagd werd was ruim driekwart of nog in het centrum of was daar al geweest. Aan het eind van de dag was bijna de helft van de bezoekers in de Jordaan geweest. Dit zijn ongeveer 275.000 mensen. 's Morgens was dit 24% en 's middags 32%. Het Museumplein en het Vondelpark werden vooral 's middags en 's avonds bezocht: aan het eind van de dag was 31% op het Museumplein geweest (ruim 189.000 mensen) en 29% in het Vondelpark (ruim 176.000 mensen). Ook de vrijmarkt trok later op de dag meer bezoekers: deze was aan het begin van de dag door 6% bezocht, 's middags door 7% en 's avonds door 18% (ruim 109.000 mensen).

Koninginnedag 2004

Tabel 4.3 Ondernomen activiteiten naar tijdstip enquête

	's ochtends ondervraagd (n=126)	's middags ondervraagd (n=729)	's avonds ondervraagd (n=277)
centrum	77	72	77
jordaan	24	32	45
museumplein	2	18	31
vondelpark	2	15	29
vrijmarkt bezoeken	6	7	18
beetje rondwandelen	6	6	9
westerpark (hiphop festival)	0	4	8
amstelveld	6	6	4
zuideramstel (Gelderlandplein)	0	1	3
noord	3	1	1
naar een ander stadsdeel	1	1	1
zuidoost (Ganzenhoef kinderbuurtfeest)	1	1	1
oost-watergraafsmeer (bredewegfestival)	0	2	1
blijburg	0	0	1
west	2	1	0
op de vrijmarkt staan om te verkopen of met een act	0	0	0
de Pijp	0	1	0
haarlemmerplein	0	1	0
anders	3	4	2

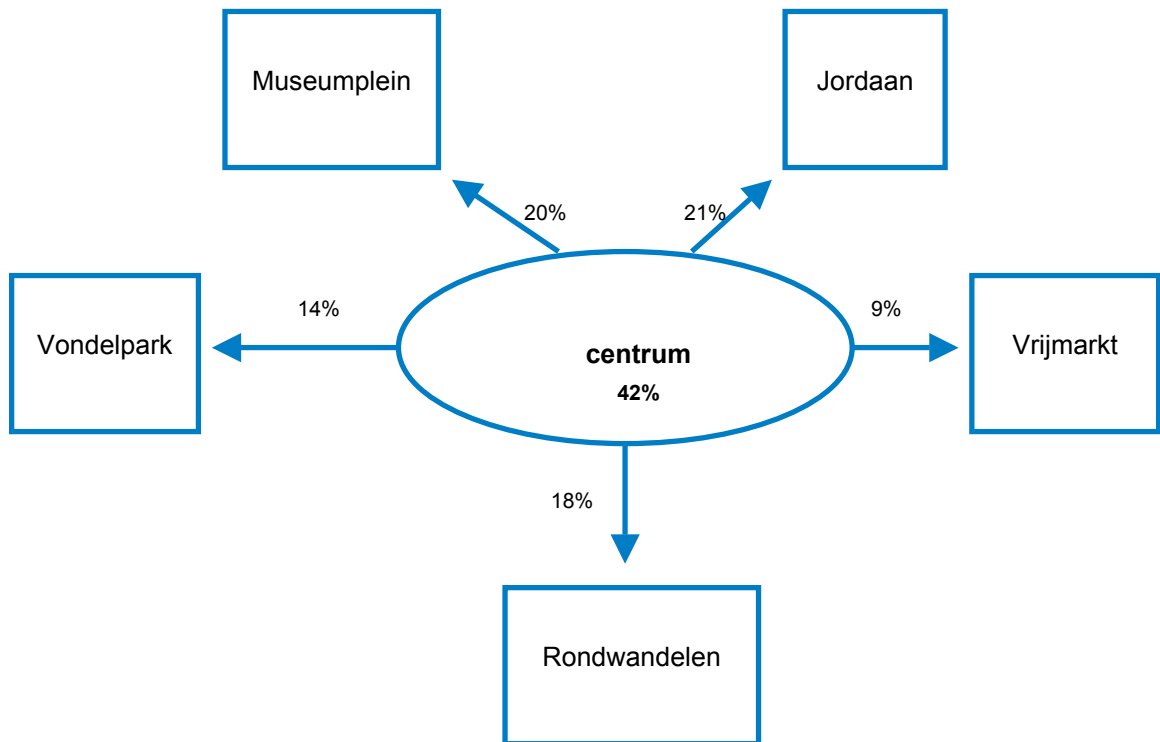
Het is natuurlijk zo dat in het centrum ondervraagde bezoekers vaker in het centrum zijn geweest dan bezoekers die op andere plekken ondervraagd zijn. Toch bleek dat ook twee derde van de bezoekers van festiviteiten aan het eind van de dag het centrum bezocht heeft. Ook van de mensen die niet in de Jordaan ondervraagd zijn was aan het eind van de dag 43% in de Jordaan geweest.

Aan de hand van de op straat afgenomen enquêtes kunnen we de gangen van een aantal verschillende groepen Koninginnedagbezoekers nagaan.¹⁷ Voor de bezoekers die 's ochtends in het centrum waren geweest, is nagegaan wat ze daarna wilden gaan doen. Hetzelfde is nagegaan voor bezoekers van de Jordaan, het Vondelpark en het Museumplein in de ochtend en middag.¹⁸ In de volgende schema's is te zien welke activiteiten men op welk moment gepland had. Het percentage dat staat aangegeven bij de plek van ondervraging zelf geeft aan hoeveel mensen van plan waren te blijven op de plek waar ze toen waren. De percentages bij de pijlen tonen waar men nog naar toe wil gaan.

¹⁷ Dit is mogelijk voor de ondervraagde bezoekers bij de festiviteiten en in het centrum, en met betrekking tot de veel bezochte plekken (centrum, Jordaan, Vondelpark en Museumplein).

¹⁸ Alleen voor het centrum was het aantal ondervraagde bezoekers in de ochtend groot genoeg om hier uitspraken over te doen. Voor de andere locaties (Jordaan, Vondelpark en Museumplein) zijn de bezoekers van in de ochtend en de middag samengenomen.

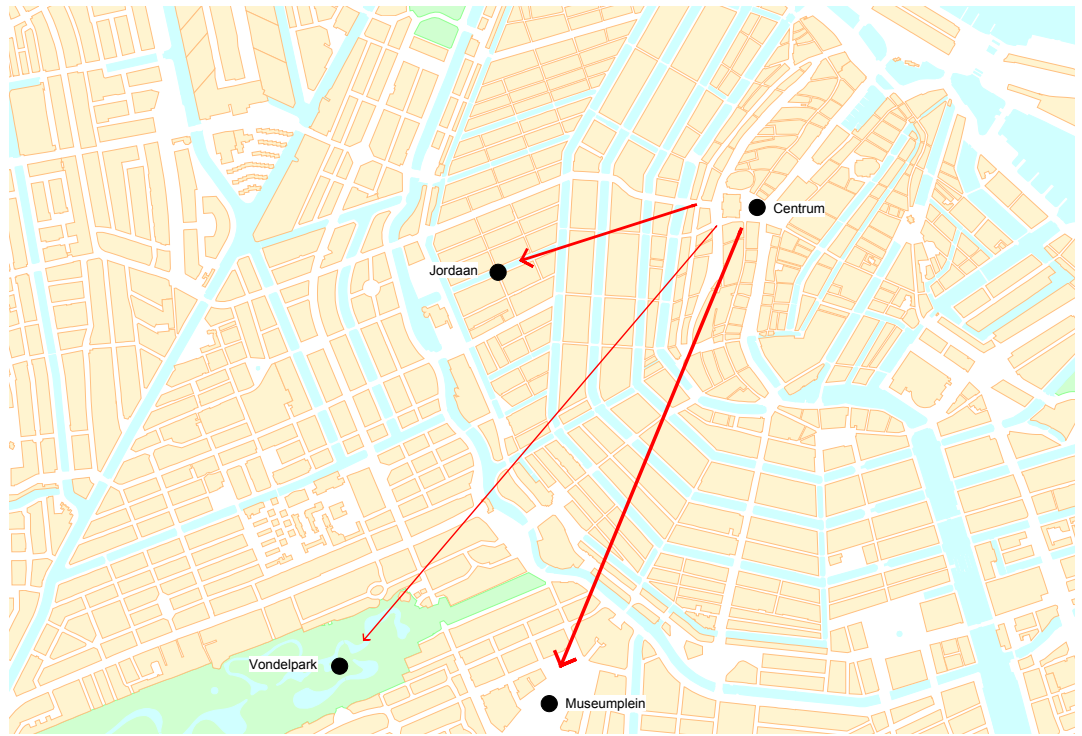
Figuur 4.4 Activiteiten gepland na bezoek centrum

Vier van de tien bezoekers die 's ochtend het centrum bezochten waren van plan daar te blijven. Dit geldt ook voor de bezoekers die hier 's middags waren. Er is dus sprake van een relatief grote groep die er voor koos om op Koninginnedag in het centrum te vertoeven. Een vijfde deel van de centrumbezoekers wilde nog naar de Jordaan, naar het Museumplein of nog een beetje rondwandelen. Een iets kleiner deel wilde nog naar het Vondelpark.

Grafisch zien de bezoekersstromen vanuit het centrum er als volgt uit. De dikte van de pijl geeft de omvang van de stroom aan. Hoe dikker de pijl, hoe groter het aantal mensen.

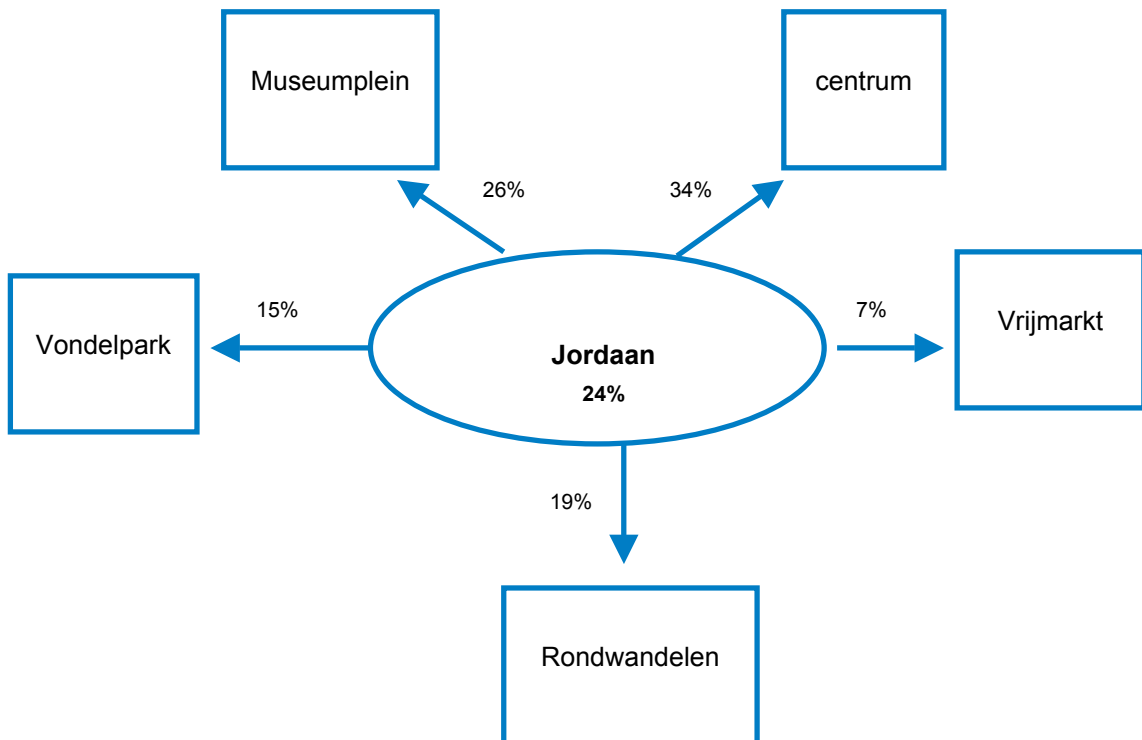
Figuur 4.5 Bezoekersstromen vanuit het centrum

bron: O+S

De volgende figuur toont de bezoekersstromen vanuit de Jordaan.

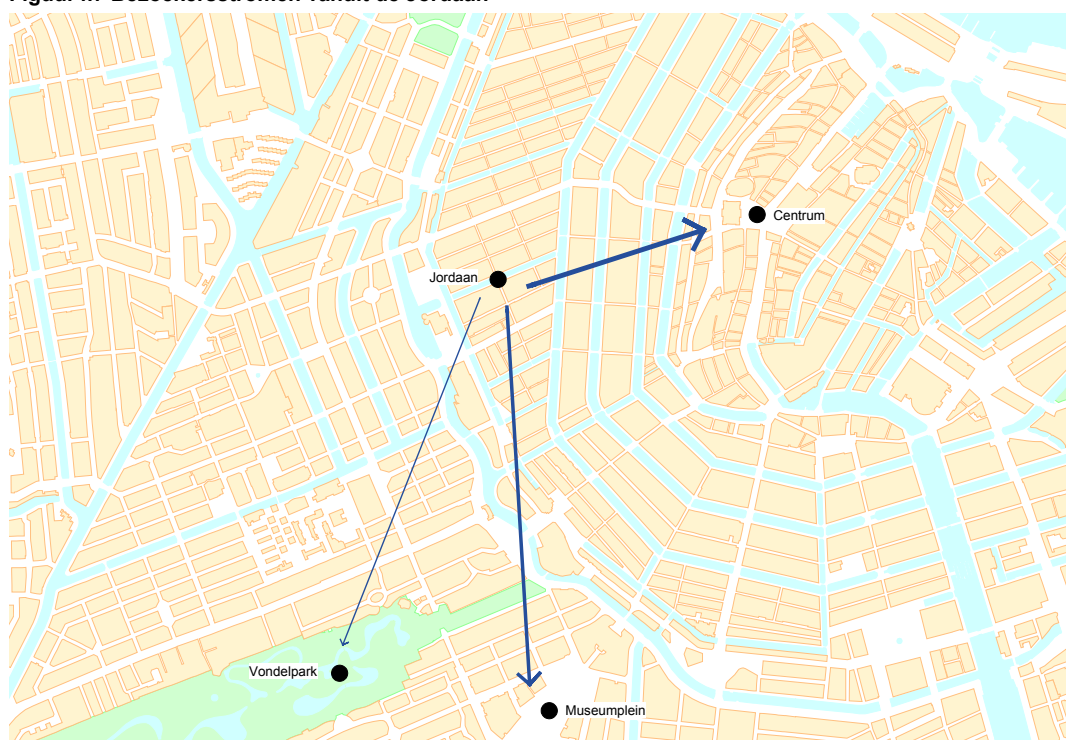
Figuur 4.6 Activiteiten gepland na bezoek Jordaan

Een kwart van de bezoekers die de Jordaan 's ochtends of 's middags hadden bezocht, wilde daar nog blijven. Een derde deel van hen wilde nog naar het centrum. Eveneens een kwart wilde op Koninginnedag na een bezoek aan de Jordaan nog naar het Museumplein. De rest koos voornamelijk voor 'een beetje rondwandelen' of nog naar het Vondelpark gaan.

Grafisch ziet dit er als volgt uit:

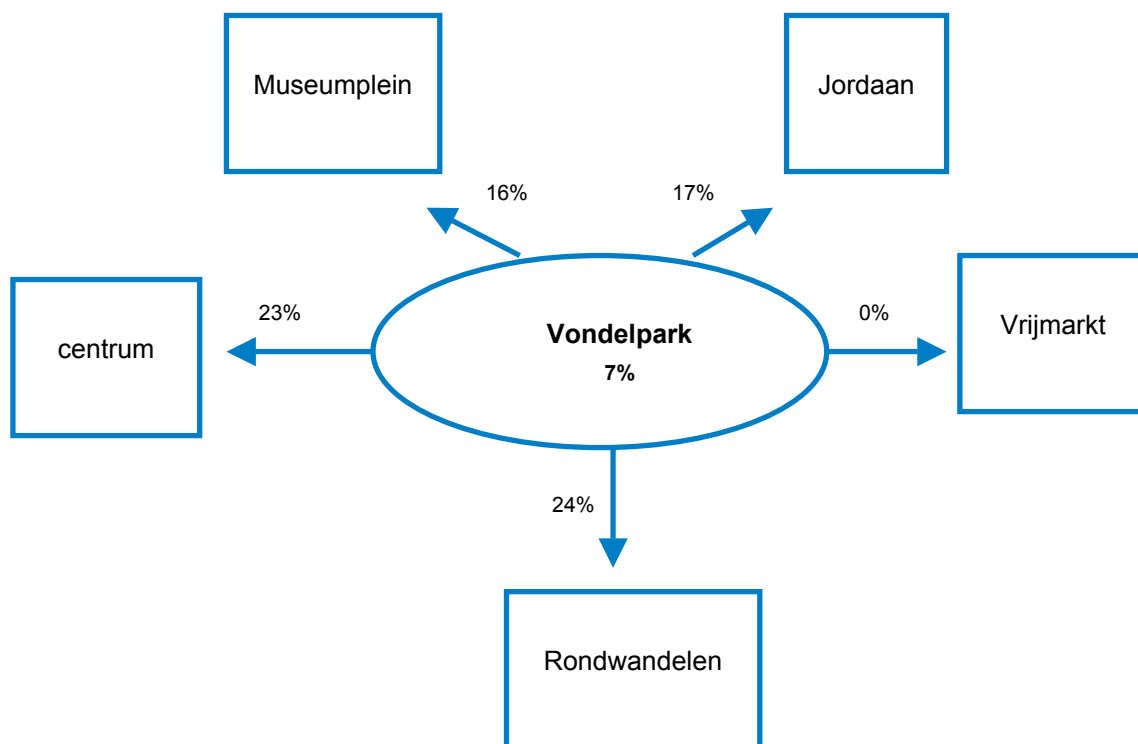
Figuur4.7 Bezoekersstromen vanuit de Jordaan

bron: O+S

De volgende figuur toont de bezoekersstromen vanuit het Vondelpark.

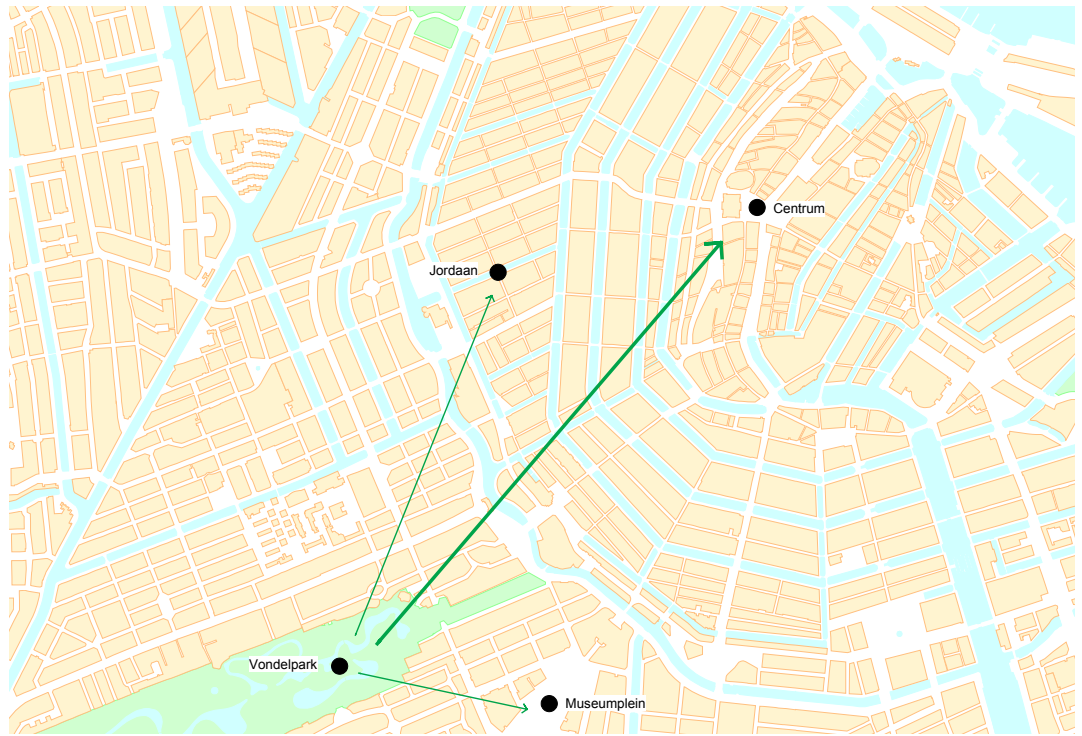
Figuur 4.8 Activiteiten gepland na Vondelpark

De bezoekers van het Vondelpark wilden die dag veelal nog naar het centrum of gewoon een beetje rondwandelen. Ook de Jordaan en het Museumplein waren populaire bestemmingen.

Grafisch ziet dit er als volgt uit:

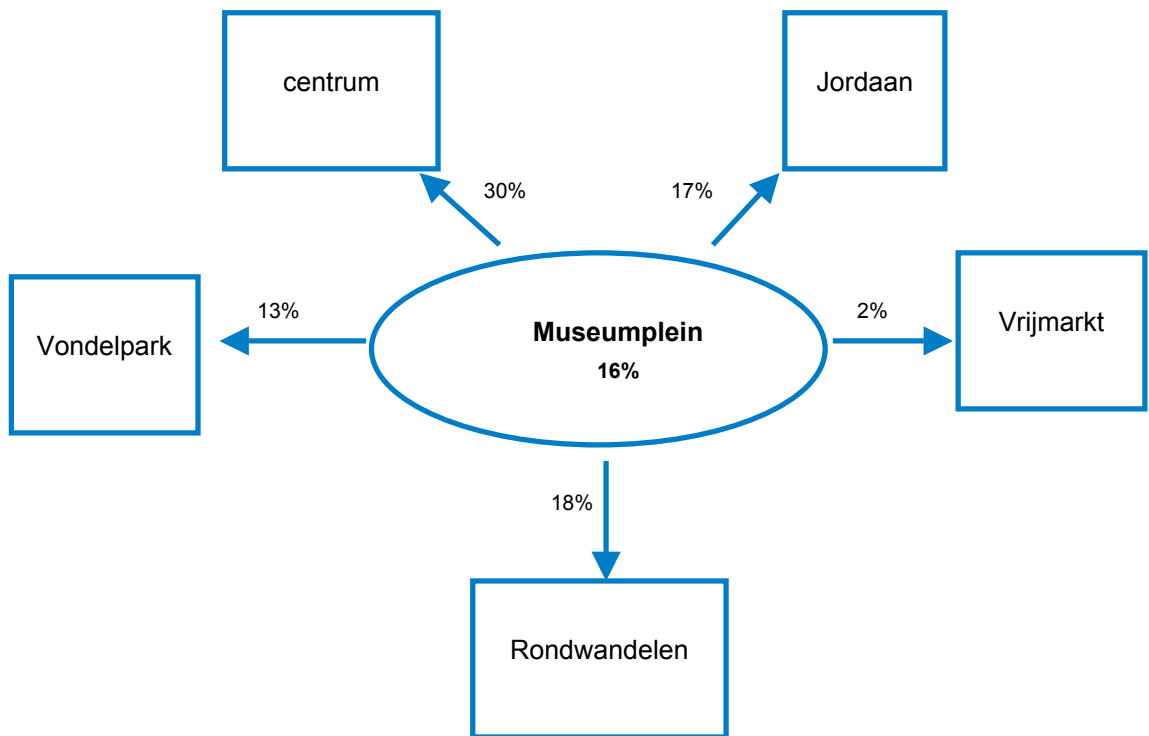
Figuur 4.9 Bezoekersstromen vanuit het Vondelpark

bron: O+S

De volgende figuur toont de bezoekersstromen vanaf het Museumplein.

Figuur 4.10 Activiteiten gepland na bezoek Museumplein

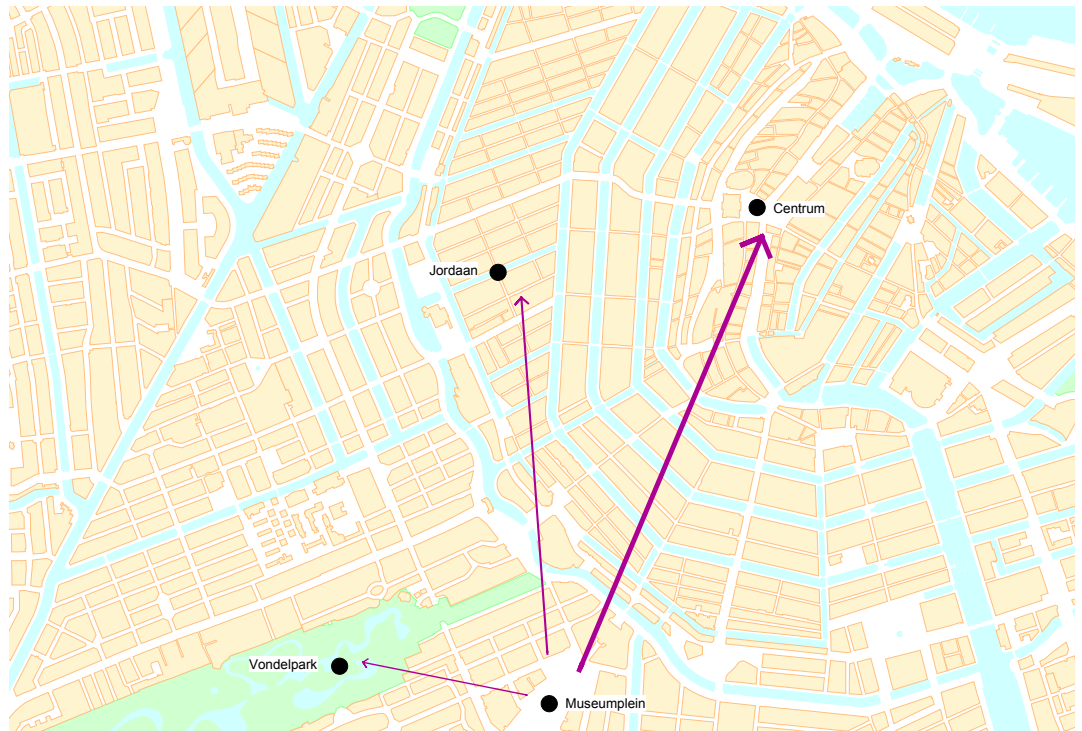

Koninginnedag 2004

Na een bezoek aan het Museumplein werd eveneens vaak voor een bezoek aan het centrum gekozen. Een beetje rondwandelen, de Jordaan in of op het Museumplein blijven waren ongeveer even populair. Het Vondelpark werd iets minder vaak genoemd.

Grafisch zien de stromen vanaf het Museumplein er als volgt uit:

Figuur 4.11 Bezoekersstromen vanaf het Museumplein

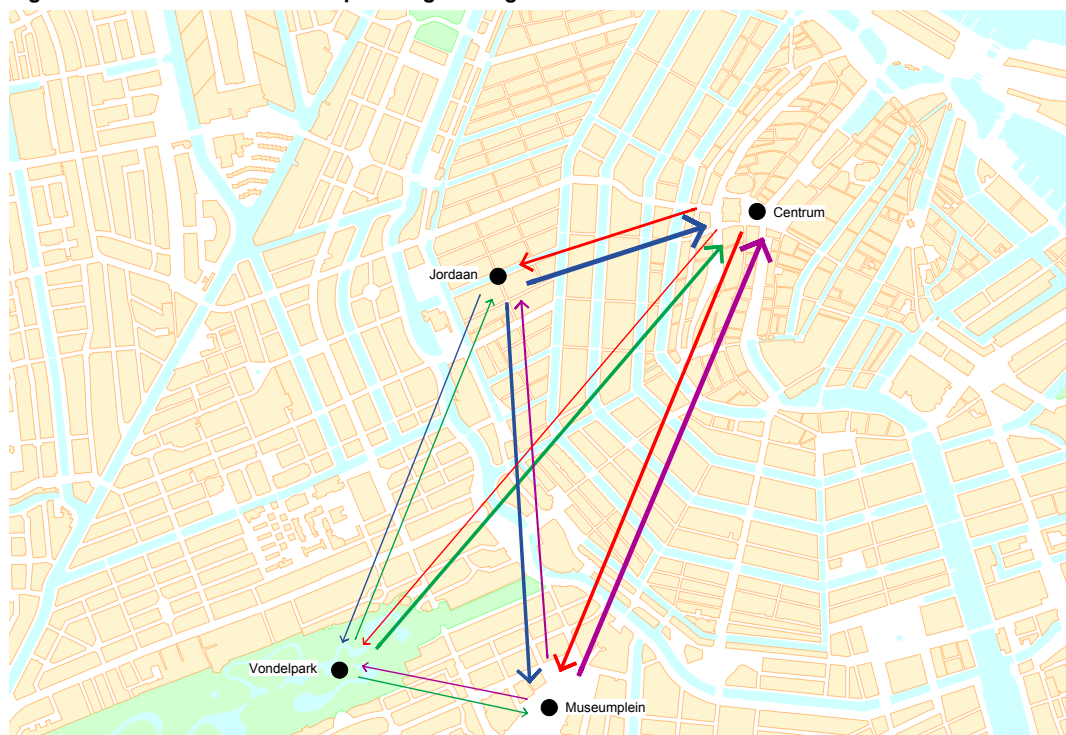
bron: O+S

Bewegingen

De grootste in- en uitstroom vond plaats van en naar het centrum. De instroom was groter dan de uitstroom. Bij de Jordaan was de uitstroom juist groter dan de instroom. Het Vondelpark had een grote uitstroom naar het centrum, evenals het Museumplein. In het centrum was het aandeel bezoekers dat zei uitsluitend het centrum te zullen bezoeken met 42% het grootst. In de Jordaan was dit ongeveer een kwart van de bezoekers. Voor het Museumplein en het Vondelpark gold dat maar weinig mensen van plan waren daar de rest van de dag te blijven.

Grafisch zien alle stromen samen er als volgt uit.

Figuur 4.11 Bezoekersstromen op Koninginnedag tussen de meest bezochte locaties

bron: O+S

Amsterdammers versus niet-Amsterdammers

Er zijn enkele verschillen in de bezoekersstromen tussen bezoekers die wel en bezoekers die niet in Amsterdam wonen.

- Amsterdammers zeiden vaker dan niet-Amsterdammers dat ze in het centrum zouden blijven.
- Bezoekers van buiten de stad gaven vaker aan van plan te zijn na hun bezoek aan het centrum nog naar Radio 538 op het Museumplein te gaan.
- Amsterdamse bezoekers van het Vondelpark gaven vaker aan nog naar de Jordaan, het Museumplein en het Hiphopfestival in Westerpark te zullen gaan
- Niet-Amsterdammers die in het Vondelpark werden ondervraagd gaven vaker aan nog een beetje rond te gaan wandelen.
- Amsterdammers op het Museumplein gaven vaker aan nog naar de Jordaan te zullen gaan dan bezoekers op het Museumplein van buiten de stad.

Bezoekers van festiviteiten versus bezoekers van het centrum

Ook tussen bezoekers van festiviteiten en bezoekers van het centrum zijn enkele verschillen in de stromen.

- Bezoekers die in het centrum zijn ondervraagd gaven vaker dan bezoekers van festiviteiten aan nog naar de Jordaan te zullen gaan.
- Bezoekers van festiviteiten gaven vaker aan de vrijmarkt nog te willen bezoeken.
- Bezoekers van festiviteiten hadden vaker nog een bezoek aan het Vondelpark op het programma staan.
- Centrumbezoekers gaven vaker aan dat ze nog wat rond wilden wandelen.

- Bezoekers uit het centrum gaven vaker aan dan bezoekers van festiviteiten nog naar Radio 538 en het Vondelpark te willen.

5 Discussie

Koninginnenacht en Koninginnedag in Amsterdam zijn evenementen die grote aantrekkingskracht uitoefenen op zowel bewoners van de stad als mensen van buiten de stad. Dit blijkt uit de grote aantallen bezoekers. Ook is het evenement voor de economie van de stad zelf belangrijk: er worden grote bedragen omgezet.

Een belangrijke reden voor het uitgebreid onderzoeken van Koninginnenacht en Koninginnedag was dat er behoefte was aan inzicht in de bezoekersstromen. Deze behoefte werd ook gevoed door het jubileum van Koningin Beatrix volgend jaar, dat naar verwachting de nodige extra drukte met zich mee zal brengen. Een doelstelling is om bezoekers zoveel mogelijk over de stad te verspreiden, mede door het organiseren van festiviteiten buiten het centrum.

Koninginnedag werd ook dit jaar druk bezocht door Amsterdammers en niet-Amsterdammers. Koninginnenacht werd redelijk bezocht. Hoewel een grote meerderheid van de ondervraagden positief is over het feit dat Koninginnenacht weer gevierd werd in de stad, bleef er nog wel wat te wensen over. Punten ter verbetering die werden genoemd waren vrijmarkt tijdens Koninginnenacht, minder regels en meer (live) muziek.

Hoewel de bezoekers van festiviteiten op Koninginnedag het meest tevreden bleken zijn over de sfeer, lijkt de opzet om mensen via festiviteiten buiten het centrum te houden toch niet helemaal geslaagd. Een meerderheid van de mensen die een festiviteit bezocht, was tevens in het centrum van de stad geweest of had het plan daar nog heen te gaan. Het centrum lijkt op zowel bezoekers van buiten de stad als op Amsterdammers toch veel aantrekkingskracht uit te oefenen. Hierbij moet opgemerkt worden dat er niet bij alle festiviteiten geënquêteerd is, zodat het huidige onderzoek geen totaalbeeld geeft van de viering van Koninginnedag in alle stadsdelen. Zo is het bijvoorbeeld mogelijk dat Zuidoost veel bezoekers uit het eigen stadsdeel trok, en dat deze mensen niet het centrum in zijn gegaan. In het centrum, waar de enquêtes voornamelijk zijn uitgevoerd, zijn weinig mensen aangetroffen die naar festiviteiten buiten het centrum zijn geweest, terwijl die festiviteiten wel goed bezocht werden. Ook blijkt dat festiviteiten op enige afstand van het centrum een sterk buurtgericht karakter hebben: bezoekers waren vooral afkomstig uit het stadsdeel waar de festiviteit georganiseerd was.

In de dagen voor Koninginnedag werd gesproken over het risico van terroristische aanslagen in de hoofdstad. Amsterdammers die Koninginnedag niet vierden, bleken deze angst niet als reden hiervoor te noemen. Ook was het niet minder druk dan in voorgaande jaren. Angst voor eventuele aanslagen heeft dus niet voor minder bezoekers gezorgd.

We hebben geconstateerd dat de in- en uitstroom van bezoekers het grootst is in het centrum van de stad. De drukte is in en om het centrum ook het grootst. Gezien de bewegingen van bezoekers door de stad en de grote aantrekkingskracht van het centrum, lijkt het een moeilijke opgave om mensen uit het centrum weg te houden. Dit komt ook

Koninginnedag 2004

door het feit dat een deel van de festiviteiten met veel aantrekkingskracht, zoals Radio 538 op het Museumplein, vooral via het centrum goed te bereiken is. Mensen die voor deze festiviteit komen, komen dus voor een groot deel ook door het centrum van de stad. Wellicht zou vervoer naar grote publiekstrekkingen buiten het centrum vanaf stations die ook buiten het centrum liggen, hiervoor een oplossing kunnen bieden, evenals vervoer tussen de verschillende festiviteiten. Al blijft ook dan de kans groot dat mensen na het bezoek van de festiviteit toch nog even het centrum ingaan. Deze locatie oefent een grote aantrekkingskracht uit op bezoekers van Koninginnedag in Amsterdam.

De gemeente heeft veel energie gestoken in de informatievoorziening rond Koninginnedag en Koninginnenacht. Ruim de helft van de ondervraagden was tevreden over de informatievoorziening. Een op de zes ondervraagden vond de informatievoorziening onvoldoende. Opvallend is dat de speciale Koninginnedageditie van Amsterdam.nl maar door een kwart van de Amsterdammers ontvangen werd. In sommige stadsdelen hadden beduidend meer mensen de krant ontvangen dan in andere stadsdelen. Om de communicatie zo goed mogelijk te laten aansluiten op de wensen van de Amsterdammers kan gedacht worden aan informatie via meerdere kanalen, zoals AT5, internet en verschillende huis-aan-huisbladen zoals de Echo en het Amsterdams Stadsblad. Uit een analyse van mediagebruik uit de Burgermonitor blijkt dat een combinatie van deze kanalen het grootste bereik oplevert. Op die manier kunnen activiteiten buiten het centrum wellicht ook meer onder de aandacht worden gebracht.

Een paar vragen kunnen op basis van dit onderzoek niet beantwoord worden. Er wordt veel geld uitgegeven tijdens Koninginnenacht en Koninginnedag, maar waar mensen precies hun geld aan uitgeven is niet bekend. Ook is er geen volledig beeld van bezoekers van festiviteiten buiten het centrum waar niet geënquêteerd is. We weten niet of er veel mensen waren die alleen een bezoek brachten aan een festiviteit in het eigen stadsdeel en in de eigen buurt bleven. De beschikbare gegevens laten zien dat de meeste ondervraagden die een festiviteit bezochten, ook naar het centrum gingen. Het ondervragen van bezoekers van de buurtfestiviteiten zou hier een nog beter beeld van kunnen geven. In toekomstig onderzoek kan wellicht aandacht besteed worden aan deze en andere vragen.